REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiune
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek. A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Golberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsebet-körut).
Prețul inserțiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și invoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

(Număr de Dumineca 39.)

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi

Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate.
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Dumineca 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din întru și din afara și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov;
Administrațiunea, Piața mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 212 -- Anul LXXI. Brașov, Vineri 26 Septemvrie (9 Octomvrie) 1908.

NOU ABONAMENT LA

„GAZETA TRANSILVANIEI".

Cu 1 Octomvrie st. v. 1908

se deschide nou abonament pe cuartalul trei al anului, la care invităm pe toți amicii și sprijinitorii foiei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24 coroane, pe șese luni 12 coroane, pe trei luni 6 coroane, pe o lună 2 coroane.

Pentru România și străinătate: Pe un an 40 franci, pe șease luni 20 franci, pe trei luni 10 franci, pe o lună fr. 3.50.

Abonamente numai la numĕrul poporal de Dumineca:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 4 corone, pe șese luni 2 corone.

Pentru România și străinătate: Pe un 8 an franci, pe șese luni 4 franci.

ADMINISTRAȚIUNEA.

Pace ori răsboiu?

Marile evenimente ce s'au petrecut zilele acestea, precum proclamarea independenței Bulgariei și anexarea Bosniei și Herțegovinei de către Austro-Ungaria, au adus la ordinea zilei cestiunea dacă aceste evenimente nu vor contribui cumva la turburarea păcei prin încurcăturile ce le pot produce?

E vorba aici de o acțiune a suveranului și a guvernului principatului bulgar și de-o acțiune întreprinsă de suveranul și guvernul Austro-Ungariei, cari ambele s'au săvârșit în contra dispozițiunilor tractatului dela Berlin. Este totuși o deosebire însemnată. Anexiunea Bosniei și Herțegovinei se razimă pe-o dispozițiune a tratatului din Berlin prin care Austro-Ungaria a fost îndreptățită de-a ocupa și administra aceste țări fără să i-să fi pus de către marile puteri un termin cât are să dureze ocuparea și administrarea.

Proclamarea independenței Bulgariei însă aduce cu sine anexiunea din partea principatului a Rumeliei orientale, care anexiune nu e bazată pe nici un tractat. Totodată se calcă prin proclamarea independenței dispozițiunea tractatului dela Berlin după care Bulgaria a fost pusă sub suzeranitatea Sultanului.

Turcia fără îndoială va protesta în contra declarării independenței și a anexiunii Rumeliei orientale de către Bulgaria și va protesta de sigur și în contra anexiunei Bosniei și a Herțegovinei, în urma căreia Sultanul își pierde suveranitatea asupra acestor provincii ce i-a păstrat'o tractatul din Berlin. Adevărat că timp de treizeci de ani, de când Austro-Ungaria domnește de fapt în Bosnia și Herțegovina, suveranitatea Sultanului asupra acestor țări a fost numai un titlu care n'a avut nici o însemnătate practică afară doară aceea, că pe moscheele turcești din amintitele țări, era permis până acum să fie arborat steagul turcesc pe timpul rugăciunilor, ceeace după anexiune firește că nu va mai fi permis. Austro-Ungaria cum se vede limpede din scrisorile autografe ale Majestății sale către șefii guvernelor și către miniștri comuni, a căutat să mai îndulcească acțiunea sa, care totuși vine în contrazicere cu tractatul dela Berlin, și prin aceea, că s'a hotărât să deșerteze sandjacul Novibazar de trupele ce le ținea acolo ca garnizoană și sâ-l lase cu totul în stăpânirea Turcilor.

Faptul acesta este privit ca un fel de renunțare la planul de a și estinde monarchia noastră puterea până la Salonic. Iată, zice br. Aerenthal, ne retragem trupele din Novibazar și printr'asta recunoaștem că Turcia de azi nu mai e ce a fost acum treizeci de ani și că nu mai aspirăm să-i luăm alt teritoriu, ci voim să trăim cu ea în pace.

Bulgaria este într'o situațiune mai puțin favorabilă față cu tractatul și cu Turcia, și nu-i rămâne decât să se provoace la voința poporului și la hotărârea lui de a aduce toate jertfele pentru apărarea independenței sale. Proclamarea acestei independențe dă de mai multe dificultăți.

E interesant, că după cum sunt grupate marile puteri așa stau față și cu nouele evenimente. Rusia, Englitera și Franța desaproabă purtarea principelui Ferdinand al Bulgariei și nu se împacă nici cu anexiunea Bosniei. Rușii mai ales impută prințului Ferdinand, că el cu Bulgarii lui vrea să facă servicii politicei germane și că de aceea s'a făcut unealta ei favorizând prin purtarea sa și planurile Austro-Ungariei.

Germania păstrează mare rezervă dar în fond merge mână în mână cu Austro-Ungaria și nu e dușmană nici acțiunei bulgare. Italia ca membră a triplei alianței este iarăși mai reservată, ear prin aceea că s'a grăbit a primi, în principiu, propunerea Rusiei ca să se întrunească o conferență sau un congres pentru aplanarea definitivă a tuturor divergențelor, a dat să cunoască că vrea să fie nepărtinitoare.

Dintre marele puteri este Anglia care protestează mai mult contra celor ce se petrec în Balcani și dintre statele mici bălcanice e Serbia și sunt Sêrbii cari, dacă ar putea, ar declara răsboiu deodată și Bulgariei și Austro-Ungariei.

Eată pe scurt situația. Până azi preponderează speranțele în susținerea păcii. Dar cine garantează că ziua de mâne nu va aduce răsboiul?

Lupta în contra votului plural continuă în întreaga țară. Dumineca trecută au ținut Românii *din cercul Sebeșului săsesc o mare întrunire*, la care au luat parte vre-e 4000 Români. In contra votului plural au rostit discursuri energice și însuflețite deputații I. Maniu, Vlad, advocații Dr. Liviu Lemenyi, Bojița, Dr. Lazar și d-nii O. Goga și Dr. Comșa.

Comitetul central al *partidului slovac* a ținut Sâmbătă o ședință, în care a hotărât ca Slovacii să meargă mână în mână cu toate partidele din țară, cari vor lupta contra votului plural. Pe zilele viitoare s'au convocat numeroase întruniri slovace.

Partidul țărănesc ungar a ținut Dumineca trecută 43 adunări în comitatele Hajdu, Bihor, Szabolcs și Sătmar, în care au hotărât să sprijinească din toate puterile la greva generală politică, ce au de gând s'o declare socialiștii în care se va prezenta dietei proiectul votului plural.

Socialiștii din întreaga țeară țin aproape zilnic adunări contra votului plural. Socialiștii proiectează *declararea grevei generale*, dacă nu se va retrage votul plural.

Fostul ministru Kristoffy și votul plural. La un banchet aranjat zilele trecute de o parte al vechilor liberali, Kristoffy a ținut un mare discurs, în care a vorbit îndeosebi despre reforma electorală și votul plural al lui Andrassy. După Kristoffy votul plural nu numai că nu va întări elementul maghiar, din potrivă îl va slăbi. Dovedește cu statistica în mână că dintre toți economii mici ai țării, Maghiarii dovedesc numai 39 9%, iar străinii 60·1%, că prin urmare deja aci începe pierderea elementului maghiar. A mai spus Kristoffy, că întroducerea pluralității stă în *contrazicere flagrantă cu pactul*, căci pe baza pactului guvernul a luat angajamentul de a da unj proiect »*cel puțin atât de larg ca al lui Kristoffy*«. Mai semnificative sunt însă cuvintele rostite de Kristoffy ca de încheiere: »Eu am urmărit cu întroducerea reformei electorale un singur scop și anume ca să se curme în țara aceasta situația desperată, ca aici să domnească numai 2—3 familii, dela a căror întrecere, vanitate și interese să depindă soartea și desvoltarea țării întregi«.

Anexarea Bosniei și Herțegovinei la Austro-Ungaria.

In timp de patru zile s'au petrecut în constelația politică din Balcani două evenimente însemnate, a căror urmări astăzi încă nu se pot prevedea cu siguranță. Lunia trecută a fost proclamat principatul Bulgariei *regat independent*, iar eri Maj. Sa Monarchul a adresat o *proclamațiune către poporațiunea Bosniei și Herțegovinei*, în care se spune, că a sosit timpul a acorda ambelor țări instituțiuni constituționale și a creea astfel basa legală pentru representarea dorințelor și necesităților populațiunei provinciilor ocupate. Despre această hotărâre a sa Maj. Sa a încunoștiințat prin autografe speciale pe miniștrii br. Aehrenthal și Burian și pe primminiștrii Wekerle și Beck ordonându-le să supună parlamentelor proiectele de legi referitoare la anexarea Bosniei și Herțegovinei.

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Legenda Speranței.

(Poemă.)

Sfârșind Dumnezeu ultima sa operă *„Lumea"*, răsădi în câmpul ei diferite zeități, cărora le dete binecuvântarea cerească, pornindu-le în drumul zărilor, ca fiecare să împlinească în lume datoria pentru care erau menite.

Plecă deci înaintea tuturor *„Înțelepciunea"* și *„Răbdarea"*, străbat *grădini cu flori* alese, aleg și adun din toată calea, îndreaptă pretutindeni. Dar, *nemulțumirea* murmură în jurul lor. Ce să fie? se întreabă bătrânii zei... De prin tot locul s'aud șoapte jalnice. Desperarea tânguie până și în freamătul frunzei. Din toate unghiurile pare că oftează lipsa unei dorinți neînțelese.... Oare Domnul nostru să fi uitat el ceva încă pentru complectarea acestui întreg?... Și tot întrebându-se astfel iată că zăresc în cale, pe țărmul unei mări întinse; *„o copilă"*, frumoasă ca soarele și care amarnic jălea!... Cuvinte neînțelese îngânau lacrămile ei de mărgăritar și numele Domnului răsuna ecoul singurătății unde se afla! . . . . .

„O voi!... înțelepți părinți", zise ea la apropierea lor, „razele Domnului văd că vă împodobesc și menirea voastră în frunte vă e scrisă, mergeți și spuneți cerescului nostru tată că în treacăt *uitatu-m'a*!... Din suflarea lui divină sunt și eu ca voi născută, dar lăsatu-m'a fără *nume* și *sarcină* în mijocul acestui neînțeles....

Nu sfârși însă vorba și iată că glasul lui Dumnezeu despică văzduhul cuvântând: „De oarece ai fost uitată îți voiu ursi ca să trăiești vecinic și d'apururea să încolțești în tot locul, iar numele tău fie *„Speranța"*. Tu ești cea de pe urmă faptură dintre solii împărăției mele. — Deci până la venirea mea *„de apoi"*, zâmbește fiecărui trecător al pământului unde te las — și atunci fi-vei cea *dintâiu* pe care voiu ridica-o lor....

Zis aceasta, — și totul reluă tăcerea. Undele mărei amuțiră, razele apuneau în taină pe întinsul luciului lor, zefirul încetă suflarea, greerul câmpului adormi și el!... Numai ecoul unei lungi depărtări vibra în aer dulce, dulce de tot numele: *„Speranța"*, *„Speranța"*. . . . .

De-atunci *Speranța* încolți peste tot, veselia luă loc pe față tuturor, veacuri trecură și vor trece „și nimic — fără *„Speranță"*.

Lucrețla Căpitan Stergeanul-Piso.

Inalță-te!

S'avântă șoimu 'n nesfârșitul zării,
Se șterge, piere 'n largurile-albastre,
Adânc sub el prin ceață viorie
Și-inalță munții culmile sihastre.

Și e lumină sfântă și curată...
Dar jos, mai jos în văi, sub văl de ceață
Pierdut în fumuri tânguie-și orașul
Infrigurata, neagra lui viață.

Și pismă-i pretutindeni jos acolo
Și patimi bolnave-și sporesc gunoiul
— Fii, suflete, tu șoimul înălțimii
La șoim în cer n'ajunge 'n veci noroiul!

Vasile Stoica.

Poveste din Peru

de Multatuli.

(Fine.)

»O, dar Telesco într'adins îmi lăsă mie biruința, el cu numele tău își omora pofta de mărire!«

»De ai ști, în ce versuri admirabile te-a preamărit pe tine Kusko!«

»Și în ce melodii divine te-a cântat pe tine Telesco!«

»Gândește, că Kusko ar muri, dacă nu l'ai iubi pe el singur.«

»Dar crezi că Telesco, ar mai putea trăi, fără de-a avea dragostea ta?«

»Și pe tine Kusko și pe tine Telesco, vă iubesc! zise în sfârșit fata. Vă jur pe strălucitoarea lumină, că nu știu pe care

In proclamațiunea adresată poporațiunei din Bosnia și Hețegovina se relevă căț acum 30 de ani, când trupele au întrat în aceste provincii, populaț unea a primit asigurări că armata vine ca o prietină, cu firma hotărâre de a lecui relele de cari suferea populațiunea. Această făgăduială a fost realizată. Guvernul s'a silit să ducă țara spre un viitor mai fericit. Siguranța și ordinea au fost restabilite, comerțul prosperează, cultura face progrese. Datoria este de a păși cât mai departe pe aceeași cale și așa fiind, Suveranul a hotărât să dea populațiunei o nouă probă de încredere *prin stabilirea de instituțiuni constituționale*, pentru cari însă este absolut de lipsă să se creeze o situațiune legală și limpede pentru ambele țări. »Pentru aceste motive și pătruns și de amintirea legăturilor, cari au existat în timpuri mai vechi între strămoșii mei și aceste țări, zice Maj. Sa, *întind drepturile suveranității și ordinea succesiunei și asupra Bosniei și Herțegovinei.*

In proclamațiune se mai spune, că până la definitiva regulare a raportului Bosniei și Herțegovinei față de Ungaria și Austria, teritoriul ocupat va rămânea deocamdată un »corp separat«. Dieta provincială din Serajevo (capitala Bosniei și Herțegovinei) nu va trimite reprezentanți nici în dieta austriacă și nici în cea ungară.

In autograful adresat ministrului comun de finanțe *Burian*, acesta e însărcinat să publice o proclamație adresată populațiunei din Bosnia și Herțegovina și să releva firma voință a împăratului ca să acorde tuturor cetățenilor din această provincie drepturile cetățenești în mod integral, și de asemenea libertatea persoanei, a credinței; libertatea domiciliului și libertatea pressei au fost garantate prin legile deja existente; secretul scrisorilor este observat în mod riguros; se mai acordă dreptul de a petiționa și a forma asociațiuni. Suveranul este convins, se zice mai departe, că înființarea acestor instituțiuni este reclamată de urgență de starea culturală a populațiunilor, pentru asigurarea drepturilor lor cetățenești recunoscute și de recunoscut în viitor. Impăratul vrea conlucrarea populațiunilor în administrațiunea afacerilor provinciei printr'o *reprezentațiune provincială* sub o formă care să promoveze condițiunile confesionale și starea socială a populațiunei. Corpul reprezentativ dietal, care trebue înființat pentru a servi cât mai bine intereselor provinciei, trebue să fie în raport cu condițiunile naționale, confesionale și politice ale provinciei; prin urmare, acești reprezentanți trebue să fie aleși printre demnitarii eminenți, și persoane superioare prin educațiune și avere. Locuitorii orașelor și cei din comunele rurale trebue să fie reprezentați în *curii speciale*; electorii vor vota în fiecare curie specială, repartizați după credința lor spre a asigura nu numai buna înțelegere dintre confesiunile diferite, dar și spre a asigura fiecărei confesiuni un număr proporțional de reprezentanți. Scrisoarea împăratului se termină, ordonând ministrului Burian ca să propună de urgență proiectele elaborate în acest sens și după principiile de sus enumerate, pentru ca noua constituțiune să poată întra în aplicare cât mai curând.

In scrisoarea adresată ministrului de externe bar. *Aehrenthal*, după ce i-se comunică hotărârea Maj. Sale, se mai spun încă următoarele: »Spre a manifesta însă intențiunile pacifice, cari m'au determinat să iau această hotărâre absolut necesară, ordon în acelaș timp *ca trupele armatei să evacueze Sandjacul Novibazar«.*

*

O telegramă din *Serajevo* anunță că eri dimineață a fost afișată pe zidurile orașului proclamațiunea Maj. Sale. Toate zidirile sunt pavoazate. Primarul orașului a convocat pe eri seara o ședința festivă a representanței orașului. Seara orașul a fost iluminat.

*

Despre apropiata anexare a Bosniei și Herțegovinei Maj. Sa monarchul a încunoștiintat cu câteva zile mai înainte prin scrisori autografe pe împăratul Wilhelm, Regele Italiei, Regele Angliei, Țarul Rusiei și pe președintele republicei franceze. Se crede, că toate puterile vor lua la cunoștință fără multă supărare proclamațiunea Maj. Sale.

Cea mai mare supărare a pricinuit anexarea Bosniei și Herțegovinei Sârbilor din regatul sârbesc Unele foi sârbești cer guvernului din Belgrad să declare răsboiu Austriei. Eri s'a ținut în Belgrad o mare întrunire de protestare, la care au participat vre-o 20,000 oameni. Mai mulți vorbitori au protestat între strigăte de »Jos Austria« în contra anexării. Adunarea a votat o resoluție, în care se spune că Serbia și poporul nu vor recunoaște nici-odată anexarea.

Adunarea invită guvernul să ia toate măsurile cele mai energice spre a înlătura anexarea și termină spunând că cetățenii din Belgrad pun la dispoziția patriei viețile și averile lor în numele poporului sârb. Manifestațiunea purtând drapele sârbești și turcești, a mers la ministerul de externe, unde a predat resoluțiunea votată.

Bulgaria — regat independent.

Luni a fost proclamat în orașul bulgar Târnova, vechea capitală a Țarilor bulgari, principatul Bulgariei *de regat independent,* eliberându-se astfel de sub suveranitatea Turciei. Evenimentul acesta important n'a venit pe neașteptate. Principele Ferdinand al Bulgariei făcuse în ajunul proclamărei independenței regatului o visită la curțile europene, despre care se svonea cu oareșcare siguranță, că stă în legătură cu apropiata proclamare a independenței țării sale.

Proclamarea s'a întâmplat îndată după reîntoarcerea în țară a principelui, care a fost așteptat în Rusciuc de toți membrii guvernului bulgar. Intr'un consiliu de miniștri ce s'a ținut în noaptea de Dumineca spre Luni s'a hotărât proclamarea.

Iată actul de proclamare, căruia i-a dat cetire principele Ferdinand cu prilejul proclamării sale de „Țar al tuturor Bulgarilor :

»Prin voința liberatorilor noștri, pe cari nu-i putem uita, marele popor rus și bunii noștri amici și vecini, Românii, supușii M. S. Regelui României, lanțul jugului a fost rupt la 1878. De atunci au trecut 30 de ani. Poporul bulgar, care nu a uitat pe apostolii libertăței lor, au lucrat fără odihnă pentru propășirea țărei spre a face d n Bulgaria, sub conducerea mea și sub conducerea reposatului principe Alexandru, un stat demn de a fi membru, cu egale drepturi, în familia popoarelor civilizate și a progresa pe calea culturală și economică. Pe această cale nimic nu trebue să împiedece progresul ei, aceasta este dorința și voința poporului. Poporul bulgar și șeful său nu pot să aibă decât acelaș gând și aceeași dorință.

»Independența de fapt a țărei este împedecată în desvoltarea normală și pașnică prin legături, cari odată rupte formal vor alunga tensiunea dintre Bulgaria și Turcia. Atât eu cât și poporul meu dorim să ne bucurăm de întinerirea politicei Turciei. Turcia și Bulgaria liberă și independentă vor putea să lege și să întărească legături amicale, lucrând spre o dezvoltare pacifică.

»Animat de aceasta misiune sfântă, pentru a putea răspunde trebuințelor statului, cu bine cuvântarea celui atotputernic, proclam Bulgaria unită în 1885 ca regat independent. Impreună cu poporul meu cred, că aceasta acțiune va găsi aprobarea marilor Puteri.

»Trăiască poporul bulgar și Bulgaria independentă!«

*

Președintele Camerei și consiliului de miniștrii au oferit în numele reprezentațiunei naționale și în numele guvernului, suveranului titlul de Prim rege al Bulgariei, titlu pe care regele l'a primit cu mândrie și recunoștință

Guvernul bulgar a trimis notificarea oficială a proclamărei regatului tuturor reprezentanților diplomatici ai statelor străine.

Marți dimineață, în câmpul lui Marte, lângă capitală, un Te-deum a fost oficiat, după care comandantul corpului de armată a dat citire, în fața frontului, manifestul regal. A urmat apoi defilarea trupelor. Intorcându-se în oraș trupele au trecut prin curtea palatului făcând ovațiuni Reginei și principilor, cari se aflau pe balcon. Trupele au fost mult aclamate de popor.

In Sofia, cu ocaziunea proclamărei independenței Bulgariei ca regat, o mulțime enormă a făcut ovațiuni entuziaste în fața palatului. Principele moștenitor a eșit la balcon și a mulțumit zicând:

»Ajutat de națiunea bulgară, tatăl meu a îndeplinit un mare act. Trăiască Regatul Bulgariei.«

Manifestațiunea s'a continuat în fața monumentului țarului liberator, armata a fost viu aclamată.

Mulțimea a manifestat și în fața agenției diplomatice a României.

*

Cercurile politice, inclusiv opoziția, salută cu mulțumire proclamarea regatului.

Impresiunea generală a cercurilor politice este, că Turcia nu va intreprinde o acțiune agresivă. Se crede mai de grabă că Turcia va recunoaște faptul îndeplinit. Totuși măsuri militare au fost luate în vederea eventualităței războiului defensiv contra Turciei. Mobilizarea însă nu a fost ordonată până în prezent.

*

In următoarele dăm unele amănunte ce le publică scriitorul francez *Launay* despre armata bulgară :

Bulgaria cheltuește anual mai bine de un sfert din veniturile sale pentru armată. Din cauza ideilor ei cuceritoare Bulgaria e un stat militar. E regretabil că o țară atât de tânără să întrebuințeze atâtea milioane pe tunuri și manevre soldățești, în loc să întrebuințeze aceste însemnate sume la construirea de drumuri, la căi ferate, zice d-l Launay.

Armata aceasta însă e trebuitoare Bulgariei, deoarece ea trebue să se apere din toate părțile. La nord trebue să se apere de România. La vest de Serbia, care deocamdată pare că s'ar fi vindecat de orice veleități cuceritoare, dar care, când îi va veni bine, va putea să încerce să se mărească din nou.

In sfârșit, la sud, e vrășmașul ereditar, Turcul. Pe acolo e indicat drumul Bulgarilor. Fiindcă nu e vorba numai de a se apăra împotriva unei năvăliri turcești, pe care Europa ar opri-o, ci de un atac făcut de Bulgaria cu scopul de a-și mări teritoriul.

Armata bulgară n'ar fi în stare poate să învingă singură armata turcească; dar cu ajutorul unei alianțe, șansele ei de succes ar deveni puternice. In orice caz Bulgaria n'are rațiune de a fi, — și orice Bulgar o știe aceasta, — dacă nu-și va alipi câteva din acele țări asupra cărora are pretenții istorice, dacă nu-și crează acel debușeu, visat de orice popor slav, spre Marea Mediterană.

Această necesitate au înțeles'o toți Bulgarii.

Nu stie dacă, propriu zis, se pot considera Bulgarii ca un popor războinic, asa cum odinioară erau acuzați Francezii că sunt, adecă ca un popor căruia îi place lupta pentru luptă.

Dar soldatul bulgar, care a avut prilejul să-și arate voinicia, puterea, rezistența și disciplina, fie în potriva Sârbilor, fie în a Turcilpr, îți dă încredere, când îl vezi la manevre.

Ofițerii, mai puțin încărcați de galoane, de brandeburguri și de culori bătătoare la ochi decât unii din vecinii lor, îmbrăcați mai sobru, rusește, par de asemenea mai puțin dispuși să-și cheltuiască energia și timpul în conversație de cafenea.

Impresia ce produce armata bulgară este: interes inspirat de muncă conștiențioasă, și de forță vânjoasă.

Ca și în Franța, și ca aproape pretutindeni azi, afară de Anglia, armata bulgară este armata poporului. Serviciul obștesc dela 20—45 de ani, armata activă, rezerva și teritoriala — acestea sunt formele, pe cari le cunoștem, cu deosebirea că activitatea ține 2 ani pentru infanterie, 3 ani pentru celelalte, și că musulmanii pot fi scutiți în schimbul unei sume de 500 lei.

Contingentul de recrutare anuală este de 18,200 oameni. In vreme de pace efectivul cuprinde 50,411 soldați și subofițeri și 2133 ofițeri. Sunt: 9 divizii de infanterie, destinate să devie în caz de mobilizare 9 corpuri de armată, formând 36 regimente; 9 regimente de artilerie, cuprinzând fiecare câte 54 de tunuri; o brigadă cu 36 tunuri de munte și 2 brigăzi de cavalerie, de câte 2 regimente.

In timp de războiu, efectivul armatei bulgare este următorul: *9 diviziuni de in-*

---

să'l aleg dintre voi doi. Când tu Kusko îmi atingi mâna, tremur, și tot așa, când simt apăsarea degetelor tale Telesco. Și simt și cum mi-se strânge inima de durere, când îmi amintesc, că voi amândoi ați luptat printre cei dintâi în răsboiul contra dușmanilor, dar absolut de loc nu mă pot hotărî cum se îndrept săgeata, care va străpunge inima unuia dintre voi. Când te aud cântând Kusko, simt în inima mea toată durerea și toată plăcerea unei profunde iubiri. Cu toate acestea tot mai rămâne în inima mea loc și pentru o nouă dragoste, când te aud pe tine dragul meu Telesco, glasul tău divin, cu care însoțești cântecul fratelui tău. Sufletul meu e al vostru al amândurora. Numele voastre le aud în guruitul turturelei și în bubuitul furtunei. Le văd scrise pe valurile încrețite ale mărei și pe petalele multicolore ale florilor. Pe ele le văd scrise cu litere de foc în soarele dătător de lumină. Și când îngenunchiu, alăturea cu Jnka, ca să cerem împreună cu fii Perului binecuvântarea lui Dumnezeu peste noi și țara noastră, în oftarea rugăciunei mele e numele tău Telesco. Iar când aduc mulțumite soarelui, care și-a revărsat binecuvântările sale peste țara noastră, murmur un singur cuvânt: Kusko! De aceea vă rog nobili frați, deslegați-mă de datorința de a alege între voi: nu pot, nu pot!«

— Așa vorbi fica soarelui, dar Telesco răspunse: »Trebue să alegi Aztalpa, căci așa ți-a poruncit soarele!«

— Ce? doar Emma a chemat-o, nu Aztalpa!

Ba nu, ba nu! se grăbi a răspunde Nițu, căruia în însuflețirea povestirei îi veni în minte numele fetei. Nu, Aztalpa a chemat-o!

»Soarele ți-a poruncit ca să alegi, reîncepu Telesco, și ție nu-ți e permis să te împotrivești!«

»Crede-mă Telesco, că mai bine aș vrea să mor.»

»Mai bucuros eu, ba eu! strigară gemenii de odată.

»Ști ce hotărâți voi pe care să vă aleg și mă supun.

»Alege pe Telesco, strigă Kusko.

»Ba pe Kusko îl alege, strigă repede Telesco.

Dar fata nu putea nici să-i asculte pe amândoi, nici să li-se împotrivească.

»Ascultă Aztalpa, strigă Telesco după o scurtă gândire, ascultă și tu Kusko planul, ce mi-l'a însuflat Dumnezeu. Așai că aripile săgeților tale sunt albastre? Ei bine a săgeților mele sunt roșii. Mâne în zorile zilei vom merge la vânat. Amândoi vom sta la pândă în tufiș, tu la o sută de pași încolo, eu la o sută încoace, dela acel arbore, în coaja căruia am tăiat numele Aztalpei. Pe cel dintâi cerb, pe care mânătorii noștri ni-l vor aduce, îl luăm la țintă. Daca el va fi omorît de o săgeată cu aripile roșii, Aztalpa mă va alege pe mine, dacă vor fi albastre aripile săgeții, care îl va doborî, atunci — atunci — și amândoi frații își astupară ochii de frica grozavei deslegări, la care va duce planul propus de Telesco.

»Il primesc Telesco, îl primesc, se grăbi a răspunde Kusko. In adevăr el ți-a fost însuflat de Dumnezeu. Primește-l și tu Aztalpa și făgăduiește, că vei alege pe biruitor!

»Primește-l Aztalpa și jură că-l vei ținea! se rugà fratele celalalt.

Fata primi și se jură pe sfântul soare să îndrepte și inima sa după coloarea săgeții, care mâne în zorii zilei, va doborî pe cel dintâi cerb.

A doua zi foarte de dimineață a auzit Telesco încă de departe, cum gonacii alungau vănatul cu dobe, cu scârțăitori și cu sbierăte. Movila aceea, pe care de comun îndatină să se urce sălbăticimea, când fugea spăriată din pădure, sta chiar înaintea lui. Dar lui Telesco nu astfel îi plăcea să vâneze; așa ar fi foarte ușor să câștige rămășagul, ei dar asta ar fi o tradare, și asta nu o voi De aceea nu se sinchisește de loc. Tolba cu săgeți stà aruncată jos, și pe mâna, cu care ar fi trebuit să întindă arcul, își răzimase capul. In sfârșit totuși apucă o săgeată cu aripele roșii, prinse leneș coarda cu mâna stângă, ca să greșească de sigur lovitura dacă se va arătà primul cerb. In scurtă vreme sgomotul începù a se auzi, a crește și a se tot apropia. Iată unul după altul bouri, porci sălbateci, gazele grațioase, iar bouri, mai mulți porci sălbateci și în sfârșit iată și cerbul. Iată-l că se oprește mirat și obosit pe colină și se espune loviturei sigure a vânătorului. Dar, nu se poate, marinimia lui Kusko și a lui Telesco, îl scutesc de ori ce primejdie. Căci Telesco își sloboade săgeata în aer și o urmărește multă vreme cu ochii până dispare, și apoi e cuprins de odată de o mare durere, ca și cum săgeata aceea i-ar fi străpuns inima. Și tot așa făcù și Kusko, nici el nu-și slobozi arcul, el își îngropà săgeata în pământ, și i-se părea, ca și cum s'ar îngropa pe sine însuș. Și apoi de odată privirà amândoi încremeniți spre cerbul, care neturburat de nime, porni mai departe.

»M'ai înșelat Telesco, strigă selbatec Kusko, m'ai înșelat, căci nu ți-ai slobozit arcul!

»Eu mi-lam slobozit, dar tu întı'adins

fanterie, cuprinzâud 186,048 oameni, 35,564 cai şi boi, 1080 tunuri, şi 8668 căruţe; *o divizie de cavalerie*, cuprinzând: 4404 oameni 4836 cai şi boi, şi 102 căruţe. Adecă tot efectivul Bulgariei în timp de războiu este de 190,451 oameni, 40,400 cai şi boi, 1080 tunuri, 8769 căruţe.

Se poate ajunge să se mobilizeze însă până la 320,000 oameni.

Aceasta e situaţia armată a Bulgariei. In ceea-ce priveşte situaţia Turciei, ca să ne putem face o idee, întreprindem o mică excursie istorică. Numericeşte Turcia n'a putut să opună Greciei decât 117,000 de puşti.

In caz de războiu turco-bulgar, dacă Serbia, Muntenegru şi Grecia ar immobiliza pe graniţele lor corpul al 2-lea şi 3-lea de armată turcească, Turcia nu ar dispune împotriva Bulgariei decât de 300,000 de oameni şi ar putea fi învinsă.

Noul episcop al eparchiei Caransebeşului.

Duminecă s'a săvârşit în cea mai mare ordine şi linişte sub presidiul P. S. Sale episcopului I. I. Papp al Aradului alegerea de episcop în scaunul devenit vacant prin moartea fericitului episcop Nicolae Popea. Din 57 voturi, câte s'au dat, a întrunit archimandritul Filaret *Musta* 41 voturi iar protosincelul Dr. Olariu 13 voturi. Prin urmare a fost declarat *episcop ales al Caransebeşului Prea Cuv. Sa archimandritul Filaret Musta*, care a doua zi a şi plecat la Sibiiu spre a se supune, înainte de a fi propus Maj. Sale spre întărire, examenului prescris de sfintele canoane. Alegerea noului episcop a fost primită cu bucurie de către toţi credincioşii bisericii gr. or. române.

„Foaia Diecezană“ din Caransebeş publică următoarea biografie a noului episcop:

Prea Cuvioşia Sa părintele *Filaret Musta* este cel mai de demult în serviciul diecezei noastre. A lucrat în continuu, liniştit, fără sgomot şi reclamă în cercul său de activitate.

Născut din familie preoţească în 20 Martie 1839, a primit în s. botez numele Filip. Tatăl său Adam, de origine din Răcăşdia, era pe atunci capelan în Văliug, — fostul comitat al Caraşului — iară mama sa Ruja a fost fiica parohului din Văliug Dimitrie Dobromirescu, de origine din Dubova, fostul confiniu militar. Moşul său, parohul Dimitrie Dobromirescu s'a îngrijit mult pentru creşterea nepotului său Filip.

După-ce a terminat clasele gimnaziale în Beiuş şi a studiat drepturile la academia din Debreţin, iar apoi teologia din Caransebeş, fericitul episcop Ioan Popasu l'a trimis pentru continuarea studiilor teologice la Universitatea din Lipsca, de unde — după terminarea studiilor — întorcându-se a fost aplicat ca profesor la institutul teologic cu începutul anului şcolar 1870/1, cu salar de 399 fl. ce se primia atunci dela Vârşeţ; nu mult după aceea a fost încredinţat şi cu conducerea oficiului de diriginte al institutului teologic. In aceste două calităţi a rămas până la 1 Septemvrie 1888. Ca profesor şi director la teologie, elevii săi îl iubiau şi stimau, cu toate, că era foarte strict şi pretindea dela ei cu punctualitate împlinirea datorinţelor.

La 21 Noemvrie a fost hirotonit în biserica catedrală, prin fericitul episcop Ioan Popasu întru diacon, iar în 16 Aprilie 1872 în ziua sfintelor Paşti a fost hirotesit de protodiacon; în 9 Maiu 1874 la Inălţarea Domnului a fost hirotonit întru presbiter, iar în 13 Aprilie 1875 ziua sfintelor Paşti — după-ce în 4 Februarie 1875 a fost tuns de monach în mănăstirea Hodoş-Bodrogului prin arhimandritul Corneliu Jivcoviciu primind numele monahal Filaret — a fost hirotesit de fericitul episcop Ioan Popasu de protosincel.

In 25 Decemvrie răposatul Preasfinţit episcop Nicolae Popea l'a hirotesit de arhimandrit, iar în 23 Aprilie 1902 l'a numit vicar episcopesc.

In primăvara anului 1871 fu ales prin sinodul eparhial asesor onorar la senatul şcolar, în 23 Noemvrie 1871 denumit referinte substitut la senatul bisericesc. In 1873 abzicând de asesoratul la senatul şcolar, fù ales asesor onorar la senatul bisericesc; iar în toamna anului 1881 fu ales prin congresul naţional-bisericesc asesor ordinar în senatul bisericesc al consistorului mitropolitan. In 1886 este ales asesor ordinar salarizat în senatul bisericesc al consistorului nostru diecezan.

Dela întrarea în serviciul bisericei fără întrerupere este membru al sinodului eparhial, ca deputat preoţesc, iară dela 1881 începând deputat preoţesc la congresul naţional bisericesc.

Dela împreunarea comitatelor Severin şi Caraş începând, este membru ales al congregaţiei comitatense, iară doi ani a fost membru al comitetului administrativ al comitatului Caraş-Severin.

In calitatea sa de asesor ordinariu al senatului bisericesc, a condus în 1889 în sensul statutului organic § 118 ca preşedinte al Consistorului diecezan dieceza noastră dela răposarea fericitului episcop Ioan Popasu până la întronisarea fericitului episcop diecezan Nicolae Popea, întâmplată în Iuliu 1889 (Februarie—Iuliu 1889).

Activitatea Prea Cuvioşiei Sale este tuturora prea bine cunoscută şi nu e necesitate a o desfăşura aici mai pe larg.

Vorbeşte perfect limba maghiară, germană şi franceză, iar limba ebraică şi greacă le cunoaşte ca nime altul dintre dignitarii bisericii noastre.

Cunoştinţele solide ce le posede, caracterul firm şi inimă nobilă ce îi înfrumseţează viaţa cumpătată şi nepătată ce-l distinge, i-au câştigat stima sinceră a tuturor bărbaţilor de bine şi a fruntaşilor diecesei Caransebeşene.

De'a adunarea socialiştilor austriaci,

ce s'a ţinut în 27 Sept. a. c. în *Viena* mai aducem azi un estras mai pe larg din vorbirile de căpetenie ce s'au ţinut acolo. 1. Vorbirea conducătorului socialiştilor austriaci *Dr. Adler*. 2. Vorbirea secretarului partidului socialist din Ungaria *Buchinger*. Iată acel estras ce'l primim dela corespondentul nostru:

Dr. Adler spune că dupăce la 1905 un ministru ungar (Kristóffy) a fost aşa de cuminte şi curagios să vie cu ideia votului universal, şi dupăce toată ciocoimea s'a cutremurat atât în Austria cât şi în Ungaria, ministrul preşedinte austriac deatunci, baronul Gautsch, a declarat, că nu-i ertat să se introducă în Ungaria votul universal, căci asta ar fi primejdios pentru Austria. Atunci socialiştii iarăşi au ţinut, în 23 Septemvrie 1905, un congres, care a fost începutul acelei lupte, care devenind pe zi ce merge mai înteţită a adus pentru Austria votul universal.

»Precum atunci împreună am început şi am purtat lupta, tot aşa şi acum vom lupta împreună. Dar nu numai aceasta, ni uneşte. ci şi aceea, că stăpânirea nedreaptă din Ungaria are influinţă şi asupra Austriei. Căci chiar şi în Austria, ori unde se iveşte ceva nedreptate pentru lucrători, ori unde se pun piedeci în calea înaintării sociale, pretutindenea se vede mâna stăpânei maghiare, pretutindenea auzim provocându-se la Ungaria.

»Gautsch a zis odată, că nu-i iertat să te amesteci în treburile dinlăuntru ale unei ţări; dar sunt cazuri, când şi vocea ministrului-preşedinte austriac trebue ascultată şi 'şi află ascultare. Sunt poziţii însămnate, când ministru-preşedinte austriac are dreptul ba chiar datorinţa, să-i ridice vocea. Dacă baronul Gautsch — care la'nceput a fost duşmanul votului obştesc dar uşor l am convins că acesta nu este spre stricăciunea ţării, şi atunci a devenit cel mai aprig luptător pentru votul obştesc — dacă Gautsch a putut vorbi astfel, atunci putem cu tot dreptul să pretindem dela guvernul austriac să se intereseze de lucrurile ungare şi să-i facă atenţi pe cei ce le îndreaptă, că trădarea săvârşită faţă de popor e o primejdie nu numai pentru pacea Ungariei, ci şi pentru mersul pacinic al politicei, economiei şi culturii din Austria. Noi nu vrem să tragem la răspundere guvernul ungar ci-l lăsăm pe mâna fraţilor noştri. Dar e datorinţa noastră să vorbim în chestia asta cu cei ce guvernează Austria.

»E interesant, că Domnitorul, care de bună seamă n'a fost crescut în tradiţii favorabile votului universal prin ceaţa de minciuni, pe care o formează bărbaţii de stat mincinoşi şi corupţi, a putut vedea, că îndrăzneala ciocoilor duce ţara la peire; şi numai o cale de mântuire a mai rămas: să se îndrepteze înspre popoarele sale. Şi ceeace a promis mai întâi regele Ungariei, Impăratul Austriei a şi ţinut; în Ungaria poporul încă tot aşteaptă. Şi fraţilor! am nădejdea că nu va sta scris cândva în istorie, că odinioară regele Ungariei a văzut cu înţelegere deplină, dar cât ce a trecut o parte din primejdie, a căzut iar în orbia de mai 'nainte.

»Când e vorba să alegi între neîndestulirea unor familii de boieri, între mânia unor lipitori privilegiate şi între desamăgirea şi învierşunarea crescândă a poporului, credem că alegerea nu poate fi grea.«

Spune apoi, că ar fi foarte păgubitor dacă s'ar putea zice: poporul s'a încrezut în cuvântul Coroanei, dar aceasta l-a părăsit. Guvernul Coaliţiei zice, că tot omul capătă drept de vot, prin urmare ea nu şi-a călcat vorba dată Maiestăţii Sale. Adevărul însă este, că Andrassy prezentează un astfel de vot, care e stricat odată prin *pluralitate*, şi-apoi prin aceea că *votarea va fi publică*. E datorinţa noastră, fraţilor, să nu suferim în vecinătatea noastră un astfel de drept de alegere, care cu viclenie şi înşelăciune vrea să statorească stăpânirea celor mai puţini (a minorităţii) şi care vrea să folosească hoţeşte puterea mulţimei spre binele celor mai puţini.

»D-voastră vă aduceţi aminte cum s'a întâmplat la noi, când reacţionarii, văzând c'au pierdut lupta, s'au mai baricadat odată la spatele pluralităţii. Insă pluralitatea aceea a fost un fel de floare la ureche faţă de cea plănuită de guvernul ungar.

»Şi pe lângă asta votarea se va face deschis (publică), ceeace însemnează, că stăpânii zilei, cari corump cu bani alegerea, vreau să poată controla, că oare alegătorii cumpăraţi adus'-au cu toţii marfa.

»Nu de mult s'a făcut iar nu fel de târguială între Austria şi Ungaria şi s'a ajuns la o învoială, care însă nu e potrivită şi nu se va putea ţinea, fiindcă până nu vor avea însăşi popoarele drept să judece asupra sorţii proprii, ear nu o mână de oameni interesaţi, nu se poate face învoială dreaptă.

»Dacă s'ar afla cineva să zică: iată în Austria aveţi votul universal, de ce n'au încetat certele naţionale, acestuia i-ar răspunde faptul, că tot de-acolo ne vine şi azi acest rău, că mai avem încă unele întocmiri, în cari se calcă 'n picioare dreptul popoarelor.«

Dr. Adler şi-a încheiat discursul prin aceea, că i-a îmbărbătat pe soţii din Ungaria la lupta pentru drepturi, şi a prezentat un proiect de rezoluţie, în care după ce se spune, că votul universal egal şi secret e de mare necesitate pentru desvoltarea politică, socială şi pentru dreptatea naţională în Ungaria, şi că soţii din Austria vor da tot sprijinul pentru realizarea lui, urmează:

»Dreptul egal de vot — care e neapărat de lipsă în viaţa statelor şi a popoarelor — e un duşman aprig al acelui fel de domnire volnică, de care se face astăzi vinovat în Ungaria guvernul Coaliţionist. De aceea acest guvern face totul pentru a împiedeca acel vot. Spusele mai nouă ale acestui guvern ne face să ştim, că în locul votului obştesc, egal şi secret, — pe care s'a legat faţă de Maiest. Sa că-l va aduce şi pentru care lucru Maj. Sa împăratul Austriei şi regele Ungariei şi-a dat sărbătorescul cuvânt, — ei vreau să deie o formă mai nouă a despoierii de drepturi prin aducerea unei legi de vot stricat şi stricăcios plural şi deschis (nesecret). Astfel vreau ei să înşele pe muncitori, să desamăgească aşa de amar pe ceice aveau nădejdi îndreptăţite, şi să aţîţe şi pentru viitor frecările dintre popoare.

„Guvernul coaliţiei prin aceea, că-şi calcă cuvântul şi încearcă a prezenta lucrul aşa, ca şi când şi coroana ar fi părtaşe la acest păcat, ba încearcă chiar să arunce toată vina asupra coroanei, săvârşeşte o faptă aşa de întăritoare, încât face să fie de lipsă şi îndreptăţită cea mai aspră împotrivire. Social-democraţii Austriei îşi împlinesc deci numai datorinţa, când cu cea mai mare seriozitate îi face atenţi pe toţi factorii responzabili, ca să nu conceadă această fărădelege politică, ce ar primejdu-i viitorul politic nu numai al Ungariei, ci şi al Austriei...«

*

Din partea oaspeţilor sosiţi din Ungaria ia cuvântul înainte de toate secretarul partidului social-democat

Buchinger. Acesta, după raportul lui »P. Lloyd« şi a altor foi ungureşti a desfăşurat următoarele idei mai de căpetenie«:

---

ai greşit ţinta, răspune Telesco, mergând în spre frate său.

Şi amândoi se reîntoarseră acasă trişti şi spuseră Aztalpei, ce s'a întâmplat şi fiecare se plânse, că celalalt l'a înşelat.

Dar acum Kusko avù o inspiraţie.

»Să ne mai punem odată la pândă în tufiş, în zori de zi. Să ne mai aducă încă odată gonacii cerbul spre movila din faţa pădurei şi iar să hotărască coloarea săgeţei pe bărbatul pe care îl va lua Aztalpa. Dar, să juri Telesco, că vei slobozi arcul tău.

»Jur, dar şi tu să juri, că vei ţinti bine.

»Voi ţinti!

»Vei ţinti chiar aşa ca ori ce vânător? cu gândul să omori? în cel dintâi cerb? O vei face aceasta de bună samă?

»Jur, că o voi face. Dar şi tu!

»Jur şi eu, că voi face tot aşa. Şi în ziua următoare fraţii erau iar la pândă în locul ştiut. De astădată erau adevăraţi vânători, cari aşteptau cu nerăbdare vânatul. Cu stânga ţineau puternic arcul, iar cu dreapta potriviră săgeata lângă coarda întinsă. Privirea le era aţintită spre pădure. Acum de sigur vor nimeri cerbul, înainte încă de ce ar ajunge pe colină. Iată, că un bour aleargă spăriat din desiş apoi porci sălbateci, bivoli şi cerbul, care lovit de moarte se rostogoleşte la pământ.

»Te slăvesc împărate al Perului, strigară de odată amândoi fraţii, ieşind din ascunzişurile lor.

»Tu l-ai doborât Kusco, era săgeata ta!

»De unde, a ta a fost Telesco, eu am simţit că-mi tremura mâna, când am slobozit săgeata...

»Şi ochii mei s'au împăingenit...

»De aceea slavă ţie Telesco, împăratul Perului şi soţul Aztalpei!

»Slavă ţie Kusko, împăratul Perului şi favoritul soarelui.

»Tu frate eşti Jnka,

»Ba tu!

»Te asigur că săgeata ta a lovit.

»Ba a ta.

»Vino să vedem!

Inainte de a ajunge acolo Kusko zise: »Am văzut bine că săgeata era a ta!«

»Nu se poate Kusko, crede-mă. Săgeata avea aripi albastre. Nesmintit aceea trebuia să lovească, căci....

»De unde, cea roşie a fost, ştiu eu doară. —

Şi bietul cerb stă străpuns în inimă de două săgeţi. Amândoi fraţii l'au nimerit, căci amândoi au ţintit cu săgeţile schimbate.

Da, pentru că în noaptea precedentă Kusko acoperit de întunecimea nopţii, s'a furişat, cu grije, ca un tâlhar, până la patul lui Telesco, şi i-a furat din tolbă o săgeată roşie. Şi nici n'a fost în sfârşit ceva lucru mare, fiindcă patul lui Telesco era gol şi nime nu-i grija arcul, cu care şi aşa nu voia să biruie.

Dar oare pe unde umbla pe vremea aceasta nesocotitul de Telesco? El se furişase în odaia lui Kusko şi-i fură o săgeată albastră, ca cu ajutorul ei să facă din fratele său Jnka Peruanilor şi alesul lui Aztalpa. Ce zici Linuţă, poţi tu cuprinde purtarea asta a acestor doi gemeni?

— Pot, da! însă....

— Nici un însă! Aduţi aminte, că lucrurile acestea s'au petrecut foarte de mult şi în o ţară depărtată. Dar ascultă mai departe! Văzând, că nici cum nu pot ajunge la ceva sfârşit, şi fraţii şi Aztalpa se supărară preste măsură. Nu le mai rămase altceva de făcut, decât să ceară din nou ajutorul soarelui. Rugăciunea le fù fără folos. Şi acum, ca şi mai înainte, soarele le răspunse, că Aztalpa are să aleagă. Dar ea nu voia odată cu capul să aleagă, mai bine ar fi voit să moară.

Atunci din nou lumină inima lui Telesco o rază cerească. »Bine, zise el, tu, strălucită fică a soarelui, vrei să mori, fie voia ta! Dacă nu vrei să alegi, mori mai bine!

— Doamne fereşte! strigă Linuţă speriată.

— Gura! ascultă bine şi nu vorbi! o ameninţă Niţu. Telesco doar n'a vorbit serios. El ia zis aşa pentru următoarele pricini: »Da, trebue să mori, înainte de ce neunirea şi cearta ar isbucni în Peru. Fiecare partizan alui Kusko, ar dori, ca eu să fiu Jnka, pentru că eu ştiu cât de mult s'ar întrista el, dacă eu aş fi trecut cu vederea. Iar cei ce mă iubesc pe mine, ar dori să alegi pe Kusko, pentru că ei prevăd, cât m'ar durea pe mine ca eu să fiu fericit, iar el desperat. Da, de bună seamă vei trebui să mori, ca nehotărârea ta, să nu provoace un răsboiu civil. După moartea ta, şi după ce te vei fi reîntors la izvorul fiinţii tale, norii de fum, de pe jertfele noastre într'o unire se vor ridică spre tine şi poporul Peruan într'un singur glas va cere şi mila şi va da şi mulţumita sa cerului ...Acolo sus... vei fi Aztalpa... pentru amândoi într'o formă de aproape. Acolo într'o formă ne vei face parte şi de paza şi de dragostea ta. Cu Kusko vei vorbi prin murmurul palmilor, iar cu mine prin musica puternică a mării. Şi lui şi mie ne vei apărea în vise, şi braţul meu

Inainte de toate arată ce lipsite de temeiu sunt invinuirile, că s'ar fi făcut trădare de patrie prin participarea la congres, invinuire, adusă de foile Coaliției cari cu tot dreptul se pot zice cele mai blăstămate și mârșave foi, cari s'au cuibărit vre-odată în vecinătatea Europei« Apoi urmează:

»Fraților! *Nici-odată vre-un om n'a avut mai multă pricină de-a se teme de adevăr, decât au azi ceice stăpânesc politica Ungariei. Și dacă în zilele ce vor urma nu vom avea destulă putere, se va întâmpla o așa de mare înșelare de popoare și jefuire de drepturi, de cât care așa josnică și așa de afurisită nu s'a mai pomenit de când îi lumea și pământul.*

»Coaliția a luat asupră-și sarcina să schimbe legea de azi despre vot, și-anume să deie un vot, care să fie pus pe baze cel puțin așa de largi, ca cel plănuit de Kristoffy. Să lase alte lucruri, precum cele militare, la o parte, și să aducă votul universal. Insă Coaliția ce-a făcut? A tot făurit la legi, cari aproape au readus țara noastră la starea de iobăgie, în care era inainte de 48.

Au făcut legi, cu cari au asuprit pe lucrători, cu cari au îngreunat — fără a vindeca răul — mersul la America. S'au silit să nimicească organizațiile industriale. Prin fel de fel de apucături vreau să-i scape pe boieri de dările ce le mai plăteau. Darea de consum despoaie tot mai tare pe bietul muncitor.

Astfel pregătește treimea Kossuth Ferencz, Apponyi și Andrassy o »nouă Ungarie.«

Acești domni pregătesc acum o lege electorală, în care au cuprins toate apucăturile ce le-au putut aduna din cele mai asupritoare țări, *și care, dacă se va realiza, atunci nimic nu va mai putea împiedeca aceea, ca Ungaria să rămână Azie cum a fost înainte și după 48.*

Andrassy a zis în fața coroanei, că va lua toată răspunderea asupra sa și a parlamentului. *Dar e o minciună, că în Ungaria ar exista în înțelesul de azi european un parlament și un guvern parlamentar!*

Ce privește maioritatea parlamentului din Ungaria, ea e sclavul plecat al ilustrităților Kossuth, Appony și Andrassy.

Noi numai atâta zicem, că coroana va pățit-o rău dacă se va lăsa păcălită de acești aventurieri.

Cu mare grabă îi facem atenți pe toți pe câți îi privește, că înșeală coroana dacă o fac să creadă, că o astfel de falzificare a drepturilor ce se cuvin păturilor largi ale poporului ar putea aduce și numai o pace momentană în Ungaria.

Trebue să arătăm în grabă, că *poporul »neoficios« și necoaliționist al Ungariei astăzi se uită cu mare dispreț și greață la acești domni.*

Nimenea să nu creadă, că numele lui Kossuth Ferencz ar avea în fața poporului un astfel de farmec, ca cel al lui Kossuth Lajos.

Kossuth bătrânul trăiește în mintea poporului maghiar ca unul, care în 48 a pretins constituție și drepturi poporale și pe sama Austriei. Kossuth fiul azi nu mai e altceva, decât depozitarul întregei corupții politice.

Câteva luni scurte încă, și josnicia pluralității va aduce preste țară viitorul groaznic de pe timpul lui Széll, și zguduirea și criza, cari de ani de zile mistuesc țara, vor deveni permanente.

Cred că nu e de lipsă să mai spun, că un astfel de jaf, ca cel planuit de coaliție, ne va afla gata de luptă.

Insă toți factorii, cărora le este în interes desvoltarea țării, să nu pregete în aceste vremuri serioase, când se hotărăște asupra sorții țării, să-și împlinească datorința precum nu va întârzia a și-o împlini social-democrația din Ungaria. (Aplause furtunoase).

Andrassy în clubul independist.

Miercuri a fost săptămâna, partidul cel mai număros unguresc a ținut o conferență în care a raportat ministrul de interne Andrassy asupra proiectului său de reformă și despre care ne raportează corespondentul nostru din Budapesta.

Iată după comunicatele oficioase, ce a spus *Andrássy*:

A spus că un an și jumătate și-a tot bătut capul și a alergat prin străinătate întrebând, și-a ajuns la rezultatul, că între imprejurările de față numai cu votul plural se mai poate susținea »egemonia maghiarismului și a inteligenței«; sau mai pe românește: numai cu votul *mincinos de a se da unui om atâta putere de vot* (3 voturi), *câtă au treizeci de oameni la olaltă* (tot 10 analfabeți au un vot) *se mai poate susținea nedreptatea* de până acuma.

Mai departe a mai spus Andrassy că se va sili să nu ajungă demagogia*), și elementele contrare națiunii, și că între legea electorală și arondarea cercurilor să fie cea mai strânsă legătură.

Și-acum să vedem *consfătuirea și argumentările* ce-au urmat după acelaș comunicat:

1. Intâia întrebare, pusă de unul, a cărui nume nu se amintește, a fost: *de ce nu se face tot egal?*

— De aceea, fiindcă nu există pe lumea asta egalitate nici între 2 lucruri, răspunde Andrassy, ear Kossuth adauge: — Nu zău, nici chibrit (lemnuș) cu chibrit nu samănă.

Asta a fost întreagă argumentarea.

Ați mai auzit o argumentare mai brutală prin superficialitatea ei decât aceasta? Intr'o chestiune de drept public, pentru a cărei rezolvare s'au purtat lupte de veacuri pline de jertfe, vin acum *cei 2 coriferi a, Maghiarilor și aseamănă dreptul la egalitatea politică cu neegalitatea dintre chibrituri.*

Dar domnii »independiști« au tăcut; au tăcut, fiindcă în capul lor nu se frământă gândul pentru bunăstarea țării, ci pentru menținerea și pe mai departe a cercului lor electoral.

2. După un program pe semne fixat de mai înainte, întreabă un altul; *de ce nu se face vot secret* (închis?)

Sümegi spune că ar fi bine să se țină de vot secret.**)

I. Bedőházy însă raportează, că n'ar putea vota votul plural, dacă ar fi secret.

— Dar atunci cine să-l voteze? întreabă cam în glumă Andrassy.

Atunci Sümegi ridică 2 degete și strigă: — Eu! Dar mai adauge Sümegi: *eu am vorbit cu socialiștii și am văzut că ei se tem de votul secret.*

Andràssy: »Eu încă am vorbit cu socialiștii și am văzut că ei doresc votul secret«.

Astfel s'a trecut și preste aceasta întrebare dela a cărei rezolvare depinde, că va fi să-și poată arăta fiecine dorința prin votul dat secret după voia inimii, ori să se mai susțină feliul aziatic de alegeri de pân'acuma!

Secretarul de stat Mezőssy observă că ar fi de părerea *să se dea câte un vot și acelor analfabeți, cari și până acuma au fost alegători și plătesc cel puțin 10 cor. dăre.*

Ministrul Andrassy: *Asta nu se poate, fiindcă ar fi spre răul Maghiarilor. Valahii, Slovacii ar avea mulți alegători pe baza asta, Maghiarii însă nu.*

Mezössy: *Atunci poate s'ar putea statori minimul de dare la 20 de coroane?*

Andrássy: *Asta poate c'ar fi cu putință.*

S'a ivit apoi întrebarea, că *de ce nu se leagă dreptul de vot de cunoașterea limbii maghiare?*

Andrássy: Asta acum nu se poate.

Cineva: Dar dacă nu se poate acum, ar trebui să se hotărască, cumcă preste 10 ani să fie legat de condiția asta.

Andrássy: *Legea lui Apponyi o va aduce asta și dela sine.* (?!)

»Dealtcum« urmează Andrassy, în marginile pluralității nu mă feresc de nici o propunere modificătoare. Dacă majoritatea dietei pretinde schimbări în amănunte, le voi primi și eu, dar pluralitatea insași n'o jertfesc: *Cu pluralitatea stau sau cad.*

*) Dacă demagogie însamnă seducerea prin cuvinte false a mulțimii, atunci un mai clasic esemplu de demagogism decât Kossuthiștii nu se poate. Coresp.

**) In programul partidului independist stă scris:... stîrpirea corupțiunii de tot soiul, persecutarea severă a mituirilor și a altor abuzuri obicinuite cu ocasiunea alegerilor, și — întrucât duce la promovarea către această țintă — *„întroducerea votului secret"*. Dar întrebătorului de mai sus i-a fost rușine să se mai provoace la programul partidului.

STIRILE ZILEI.

— 25 Septemvrie v.

Cutremurul de pământ de eri noaptea care s'a simțit în Brașov și împrejurime s'a simțit și în București. Iată amănuntele ce au fost comunicate în această privință de d. Elefteriu, subdirectorul institutului meteorologic: Cutremurul s'a produs esact la oarele 11 și 42 minute, și a avut direcțiunea dela Nord-West la Sud-Est. S'a simțit în toată țara, dela Severin până la Mamornița, lucru foarte rar. Au fost două sguduituri. Prima foarte slabă, a ținut o secundă; după o pauză de 2 secunde s'a produs a doua sguduitură, mult mai puternică, care a ținut 3 secunde.

Promoțiune. Ni-se scrie din Cluj: In 3 Oct. a. c. a fost promovat la universitatea de aici de doctor în drept harnicul tânăr d-l *Voicu Nițescu* care în zilele acestea a venit din Segedin, unde și-a făcut osânda de 3 luni 8 zile și îndată a și făcut ultimul rigos cu succes strălucit. La promoțiune a fost prezent un mare public dintre Români. Să fie norocos la diplomă. — *Un privitor.*

Adunări de control nu vor fi. Pe baza ordinațiunei ministrului pentru apărarea țării, se aduce la cunoștință, că în anul acesta nu se vor ținea adunările de control pentru trupele neactive ale armatei comune și ale honvezimei. Escepțiune tac cadeții și aspiranții de cadeți rezerviști ai armatei comune și ai honvezimei. Aceștia au să se prezinte în anul acesta la raportul general. Despre aceasta vor fi încunoștiințați în special de către comandele trupelor, cărora aparțin. Raportul general al gagiștilor în rezervă se va ținea și în anul acesta cum s'a ținut și până aici. Inștiințările periodice ale glotașilor, cari s'au prezentat în anii trecuți, se vor face și anul acesta.

Cununii. Domnul Ioan Modroiu, econom, și domnul David Coman paroch gr. or. fac cunoscut căsătoria fiilor lor *Ioan* cu *Maria*, care se va celebra Dumineca în 28 Septemvre v. a. c., în biserica gr. or. din Vama-Buzăului, la oarele 4 p. m. Nun preotul Constantin Proca din Râșnov.

— D-șoara *Maria I. Sârbu* și d-nul *Alexe Secelean* își vor serba cununia lor bisericească în 21 Septemvrie st. v. a. c. în biserica gr. or. română din Dârste

— Domnul *George N. Russu* și D-șoara *Marina I. Munteanu* își vor serba cununia religioasă Dumineca în 28 Septemvrie st. v. (11 Oct. st. n.) a. c., la oarele 12 din zi, în biserica română gr. or. a »Sfintei Adormiri« din Brașovul-vechiu. Nuni: D-na și D-nul Dumitru Puiu.

Mulțămită publică. Domnul *Dr. Emil Popp* candidat de advocat și d-șoara *Mariți Cerned* au dăruit din incidentul logodnei lor în loc de anunțuri suma de 20 coroane pentru *„masa studenților români«* din Făgăraș. *Făgăraș*, la 5 Octomvrie 1908. — »Furnica cassă de economii societate pe acțiuni în Făgăraș«.

Biserica din Șielcău. Cu data de 2 Octomvrie n. c. ni-se scrie din Șielcău: Onor. Redacțiune! In comuna noastră Șielcău, cercul Agnitei comitatul Târnava mare, — am început la zidirea unei biserici nouă greco-cat. încă în luna lui August, care până în 1 Noemvrie a trebuit să fie gata, pe basa contractului, dar în 30 Septemvrie pe când mai trebuia să lucre 2 feciori încă ca 2 oare, ca să fie și turnul de zid gata, fiind înalt dela fața pământului de 12 metri, a căzut turnul tot, trăgând și o parte din zidurile bisericii jos. Aceasta s'a întâmplat în 30 Septemvrie la 11 și jumătate oare amiaza și fiindcă s'a observat primejdia, au alergat lucrătorii toți jos de pe scări, încât au rămas numai 5 inși chiar pe alașul cel de deasupra, cari n'au avut timp să vină jos, ci au venit cu totul jos dela o înălțime de 12 metri, Dumnezeu i-a scăpat pe toți cu viață (puțin contuzionați).

Causa dărâmării turnului fu, că cărămida a fost prea slabă, și fundamentul de piatră nu a fost bine așezat. Noi o comună săracă și numai de vre-o 60—70 familii, am trimes oameni în 2 ani prin întreg Ardealul de au colectat, și ce nu neau ajuns din colectă, am repartizat pe popor. Au plătit oamenii cu mare năcaz fiind comuna mică și săracă, câteva mii de coroane, — și acuma nu avem nici bani și nici biserică, decât o simplă sărăcie, și în urmă și un proces gros cu intreprinzătorul. Eată unde poate duce pe o comună întreagă un preot tânăr având curatori (comitetul bisericesc) dintre oameni cari nu-și cunosc datorința lor, și nici nu pricep nimica. Ce se va întâmpla mai departe vom scrie după asta. — *Ales. N. Popa*, proprietar.

Cele mai noi manuale școlare aprobata de înaltul minister. Limba maghiară manual pentru elevii școalelor poporale cu limba de propunere română de Iosif Moldovan și Iuliu Grofșorean, cari manuale se folosesc cu bun rezultat și în școalele poporale din diecesa Aradului de mai mulți ani, acum sub nr. 105836/908 au fost aprobate și de înaltul minister. Aceste manuale compuse pe basa celui mai acomodat sistem prin care se poate însuși limba maghiară, nu reproduc material de memorizat din celelalte discipline școlare, ci exerciții de vorbire așezate în sistem natural, după cari elevii vor fi în stare a da răspunsuri potrivite la ori-ce întrebare din cercul lor de cunoștință. Dela învățători se cere numai indulgență și după terminarea materialului cuprins în aceste manuale, se vor convinge, că vor putea reproduce cu elevii lor și în limba maghiară materialul propus și în limba română. Manualele susnumite se pot procura în tipografia diecesană din Arad și anume: Prima carte pentru elevii claselor I—III cu 50 fil. A doua carte p. elevii claselor IV—VI tot 50 fileri.

50.000 oameni periți. Din India vine o știre îngrozitoare. In urma unor ruperi grozave pe nori au fost puse sub apă ținuturi întinse. Apele au dus cu sine sate întregi și au înecat în valurile lor la vreo 50.000 indigeni.

---

nu va mai fi stângenit de gândul că Kusko e părăsit, și nici pe el nu'l va mai întristă închipuirea, că fericirea lui sdrobește inima mea. O, Aztalpa, o iubire ca a ta trebue să fie atotputernică. Și tu poți, ți-e iertat și trebue să fie așa! Asta e și voința soarelui, pentru că el a știut, că tu nu ne vei alege nici pe mine, nici pe Kusko, ci vei alege moartea și inmaterializarea, pentru că inima omenească e prea strâmtă, ca să deie loc la atâtea sentimente. Se mori Aztalpa, să mori și să te ridici la isvorul luminei. In inima ta nu este loc pentru noi amândoi, va fi însă loc pe mormântul tău, după ce te vei fi ridicat la ceriu....

Kusco ascultă liniștit cuvintele lui Telesco, în sfârșit Aztalpa răspunse pe un glas blând: Sunt gata fraților.

Și peste puțină vreme împăratul și toți popii și nenumărat popor s'au adunat în pădure la locul acela, unde se îndatinau a jertfi soarelui spre a vedea norii de fum, în care Aztalpa se va ridica spre ceriu.

După ceremonialul lor întâi trebuiau să o omoare și după aceea să o pună pe rug.

— Sărmana Aztalpa, dar într'adevăr trebuia să moară? Mare prostie din capul lui Telesco, — spuse Linuța compătimitoare.

— Dar tu ce ai fi făcut, să fi fost în locul lui?

— Eu? Nici eu nu știu!

— Vezi dară, nu era așa lucru ușor! Așa dară Aztalpa sta acolo între frații săi, îmbrăcată în haină albă și peste față cu un văl tot alb. Poporul cânta versuri duioase. Ingenunchiară apoi cu toții, Aztalpa îmbrățișă pe tatăl său și apoi cu mâna salută poporul și apoi întinzându-și mânile fraților săi le zise: Sunt gata fraților, urmați-mă!

Kusko o urmă cu capul plecat și cu pași trămurânzi, Telesco însă părea mai curajos. Și ști de ce Linuță? fiindcă el știa că Aztalpa nu va muri.

Linuța oftă profund și stă cu gurița căscată, pândind după toate vorbele prietinului său, ca și cum ar vrea să apuce cu tot sufletul deslegarea acestei probleme teribile.

— Aztalpa n'avea să moară și de sigur Telesco o știa asta. El apucă sfântul pumnal, își ceru iertare dela Aztalpa, care își pusese mânile în cruce pe piept și-și plecase capul — iar Kusko sta și el acolo astupându-și cu groază fața dela celea ce aveau să se petreacă.

De odată Aztalpa se plecă înaintea lui Telesco și îi zise: »Te rog frate ascultă-mi ultima rugăciune, lasă să fiu omorîtă de Kusko!

La auzul acestor cuvinte, Telesco aruncă departe pumnalul și strigă:

»Mulțumită soarelui, Aztalpa a ales. Iată Peruanilor aci stă împăratul vostru! Rămas bun Aztalpa!«

Și la auzul acestor vorbe întreg poporul își plecă capetele înaintea lui Kusko. Acesta foarte emoționat strigă după Telesco, dar Telesco dispăruse pentru totdeauna. —

— Așa-i Linuțo, că-i frumoasă povestea?

— Foarte frumoasă! dar eu sunt sigură, că dacă Aztalpa prevedea, că Telesco astfel îi va esplica cererea, n'ar fi zis'o. Dar oare s'o chiar întâmplat, ceea ce ai povestit tu?

— Intâmplat dar foarte de mult și foarte departe de aci. Atâta e fapt, că așa stă serios în carte!.. Și acum noapte bună! Mă duc că altmintrea mă închid afară!

Cluj 12/8 1908.

Aldo.

Recunoştinţă. Cu ocasiunea jubileului meu de 40 ani de dascălie românească, ţinut la 20 Septembre a. c. şi aranjat de inteliginţa noastră din Reghin şi jur, precum şi de către scumpii mei colegi din tract, pe lângă gratulările oficioase, mai primind şi o mulţime de epistole şi telegrame felicitătoare private dela amici şi cunoscuţi şi neputându-le mulţămi în special, îi rog să primească pe această cale sincerele mele mulţămite şi asigurările distinsei mele stime şi recunoştinţe.

Reghinul săsesc la 3 Octobre 1908.
Georgiu Maior. Invăţ. diriginte.

Carte aprobată. Ministrul reg. ung. de culte şi instrucţiune publică a aprobat prin ordinul Nr. 95541 de dato 21 Sept. 1908 „Gramatica limbei române pentru *cl. I. şi II. gimnazială, reală, civilă* şi *seminare pedagogice, ediţiunea II.*, Brassó, 1908, de *Nicolae Bagdan.*« Astfel cartea se va putea folosi de aci încolo, atât în seminare cât şi în şcoalele medii, *având a se folosi însă exemplare numai ediţiunea a II-a (a doua).*

Dintr'o scrisoare a d-lui Dr. I. Urban Jarnik.

Cunoscutul şi simpaticul filoromân şi profesor de limba română la universitatea cehă din Praga, D-l *Dr. Ioan Urban Iarnik* adresând revistei „Luceafărul“ o scrisoare, în care-i mulţămeşte de rândurile simpatice ce le-a adus despre d-sa cu ocaziunea jubileului său de 60 de ani, scrie:

»Intre aducerile aminte ale mele locul de căpetenie îl ocupă anii fericiţi, când în 1876 şi 1879 mi-a fost dat să petrec în mijlocul Românilor din Transilvania şi din Ţara Românească. Şi cum nu? căci pretutindenea unde am venit în vremea aceea, am fost primit nu ca un străin, ci ca un frate adevărat.

Dacă fac socoteală, cum am răsplătit atâta dragoste, trebue mărturisit, că nu prea sunt mulţumit, căci am făcut prea puţin. Să-mi fie îngăduit să spun câteva cuvinte, prin cari să esplic, cum de am făcut atât de puţin, pentru o limbă, care îmi căzuse tronc pe inimă dela întâiul moment, în care am auzit-o pentru cea dintâia dată în capitala Franciei in anul 1875, va să zică cu 33 ani mai nainte.

Cauza cea mai de frunte a fost aceea că nu-mi fusesese dat ca în anul 1875, după întoarcerea mea din Paris să fi fost numit docente (Privat docent) de limbile romanice la universitatea cea nouă fundată la Cernăuţi. Am de gând, ca să descriu episodul acesta atât de însemnat pentru viaţa mea într'un articol in limba cehă, şi cine ştie, poate că articolul acesta am să-l traduc şi în limba română, tot aşa, cum am făcut într'o zi cu articolaşul din 1895, cum m'am dus la studii.

M'aflam atunci în vârsta cea mai frumoasă, eram plin de zel pentru limba română, la Cernăuţi şi în împrejurimea oraşului aş fi avut prilej să culeg la cântece, basme, zicători, cu un cuvânt la productele muzei poporale române de tot felul, încât rodurile muncei mele pentru recunoaşterea limbei române ar fi fost până în momentul de faţă cu mult mai îmbelşugate decât sunt.

Odată, fiind chemat la Praga pentru limbile romanice, am văzut cum a obiectul meu de căpetenie trebue să devie limba franţuzească. Şi cum să fie altfel? Partea cea mai mare a ascultătorilor mei erau acei, cari aveau de gând să se facă profesori de limba franţuzească la şcoale medii şi aşa trebuia neapărat să mi calc pe inimă şi să las studiul limbei române, pentru care simţeam atâta tragere de inimă, dacă nu cu totul, cel puţin pe o vreme mai prielnicioasă.

Vremea aceasta a şi sosit, căci de acum încoace am de gând ca la Universitate, până când voi sta acolo, să mă îndeletnicesc numai şi numai cu graiul cel dulce şi armonios al urmaşilor lui Traian de pe malurile Dunărei. Numai cu condiţiunea aceasta m'am lăsat înduplecat să mai stau câtva vreme la Universitate, pe care avusei de gând s'o părăsesc împlinindu-mi cei 60 ani ai vieţei şi mai mult de 30 ani de muncă în slujba statului.

Mai târziu, văzui trebuinţa să mai fac o călătorie la Paris şi să public ceva despre limba franţuzească în limba mea strămoşască şi aşa cu 10 ani mai înainte am dat la lumină o legendă despre sfta Ecaterină în vechia limbă franţuzească.

In anii cei din urmă, afară de câteva recensiuni privitoare la limba română şi albaneză, nu prea am produs mult şi iată cauza.

Am eşit din părinţi săraci, tatăl meu fiind un ţăsător, care trăiâ din munca mânilor sale. E deci lucru firesc, că mi-am păstrat in inimă-mi o aducere aminte de momentul acesta şi că bucuros mi-am jerfit o parte de viaţă pentru ajutorarea studenţimei sărace cehe.

Aşa am fost 12 ani preşedintele societăţii de ajutorare pentru studenţii cei săraci la facultatea de filozofie din Praga, am lucrat 8 ani la Mensa academică cehă la 1904 am aranjat o mare festivitate studenţească la Praga, din care au ieşit două societăţi: una »Uniunea centrală a studenţilor ceho-slavi din Praga« şi a doua »Reuniunea centrală a societăţilor de înfrumseţare pentru Boemia, Moravia şi Silezia«, al cărei preşedinte de atunci încoace sunt. Tot aşa am fondat o societate de înfrumseţare cu 26 ani mai înainte în locul meu de naştere Rottenstein i. B., unde dela întâiul moment până azi tot ţin postul de preşedinte şi în 1903 am fundat un fel de bursă de lucru pentru studenţi săraci, cari doresc să capete vre-o ocupaţie dând lecţiuni private, lucrând în birouri, fabrici ş. a.

Toate acestea mi-au luat prea multă vreme şi aşa se esplică, cum de lucrările mele nu corespund de loc simpatiei şi dragostei ce o am avut şi ce o am până în ziua de azi şi ce o voi aveà până la suflarea mea cea din urmă pentru limba română şi poporul care o vorbeşte«.

Alegerea de învăţător în Sălişte.

(De peste graniţă).

Onor. Redacţiune! Noi ceştia, cari de voie de nevoie am trecut graniţele ţărei noastre natale pentru câştigarea pânei zilnice, dar am rămas fii credincioşi ai comunei şi patriei noastre, am fost şi suntem datori să ne interesăm de cele ce se întâmplă în patria noastră şi în comunele noastre şi de aceea suntem nerăbdători de a primi de acasă ştirile publicate prin cinstitele noastre organe, »Gazeta Transilvaniei«, »Foaia Poporului« şi »Ţara noastră«.

Suntem destul de amărîţi în sufletul nostru cetind tristele ştiri despre starea noastră politică naţională, dar nu-i destul cu atât ci, ne mai amărăsc şi alte ştiri rele locale din multe părţi.

O astfel de ştire pentru noi, adevăraţii sălişteni, cari totdeauna ne-am iubit pe ai noştri şi am nizuit a nu lua pânea din gura fiilor, a fost zic, pentru noi o adevărată tristă veste ce fu publicată în »Foaia Poporului« Nr. 39 despre alegerea de învăţător din Sălişte ţinută în Duminecă sf. Cruci, la care [illegible] învăţători străini contra candidaţilor noştri D-nii învăţători Ţintea şi Miclăuş. La aceasta reuşită a străinilor dăm cu socoteala că iarăşi au contribuit harnicii noştrii conducători cu clica căpătuiţilor ce-i încunjură!...

Ce zice la aceasta ispravă nouă — prin care de nou s'au făcut Săliştea de ruşine prin faptul că s'a râs de fii noştri şi s'au descurajat părinţii de a-şi mai da copiii la şcoli pregătitoare, onor. comitet parochial în frunte cu valorosul său preşedinte?! Cum se potriveşte că acum vro 5—6 ani s'au ales 2—3 învăţători pedagogi tot cu atâta carte câtă aveau elevii fostului regretat director M. Stoica?

(Aceasta s'a făcut atunci sub presiunea conducătorilor). Cum de acum nu s'au ales de învăţător fiii comunei noastre Selişte, ci s'au ales nişte străini necunoscuţi (fie ei chiar d-ri), cari poate până acum nici n'au mai fost învăţători.... Pricepem noi deslegarea acestei chestiuni. Mulţi sunt interesaţi, cari au multe fete şi le trebue gineri!

Mai bine ar fi şi mai frumos le-ar şedea acelora, cari se pretind conducători ca să nu aducă vrajbă şi ură în popor, ci pacea şi liniştea. Dar nu, aceasta nu se face, ci conducătorii sălişteni fac tocmai ca şi stăpânitorii de azi, în faţa lumii se laudă cu libertăţile şi dreptăţile iar acasă ştim cu toţii ce păţim; în faţa lumii numai laudă despre Sălişte iar noi acasă Săliştenii şi fii noştri bătuţi şi huiduiţi!!

Un Sălişteau.

Apel.

In 16 (29) August a. c. descărcându-se o groaznică furtună, o ploaie torenţială cu un vânt puternic şi cu o grindină de mărimea ouălor, pe unele locuri şi mai mare, asupra comunei Boiul-de-sus, filia parohiei Ciertejul-de-jos, în timp de aproape $^1/_2$ oră a descoperit case, şuri, şi a dărâmat cu totul unele case, ale bieţilor parohieni săraci. Jumătate din poame, care le este singurul isvor de câştig: nuci, meri, pruni, i-au răsturnat din rădăcini. Mai toată recolta bietului popor, este nimicită, grâul de prin şuri inundat, iar nutreţul vitelor în mare parte luat de orcan, astfel încât şi a doua zi, gindina era de o palmă în grosime.

Devastată însă ne este Sf. noastră Biserică, ferestrele sparte, cu deosebire zidul din partea opusă sdrobit ca cu ciocanul, şindila aruncată şi este ameninţată cu surparea. Paguba ce s'a făcut Sf. Biserici, care este edificată aproape de 5 ani, după calculul experţilor, trece peste 1000 coroane.

Poporul fiind foarte sărac, lipsit acum de toate, ba ce e mai mult încă, dela edificarea ei mai fiind o datorie de plătit din propriele sale mijloace îi e cu neputinţă să repare biserica.

Subscrisul în urma acestei nenorociri, îngrijat de soartea poporului pe de o parte, iar pe de altă parte de trista jale ce-o deşteaptă aspectul Sf. Biserici, care a rămas ca nişte ziduri pe timpul răsboaielor îmi permit a apela la sprijinul binevoitor al institutelor noastre de credit româneşti, al tuturor parohiilor noastre române, precum şi la binevoitorul sprijin al oamenilor noştrii cu stare după a lor bunăvoinţă, ca să sprijinească după putinţă, repararea Sf. Biserici.

Mulţumind înainte de toate tuturor pentru mila ce ne-o va trimite, rugând pe bunul nostru Creator, ca darurile aduse pentru această Sf. biserică să fie răsplătite, rog totodată pe fiecare donator, ca darurile sale să fie trimise la adresa *Oficiului parohial gr. or. Alsó-Csertés u. p. Maros-Illye*, ori oventual epitropiei bisericei din filia *Felső-Boj p. u. Gura-Szada* (Hunyad megye).

George Ţieposu,
preot gr. or.

ULTIME ŞTIRI.

Viena, 8 Octomvrie. „*Fremdenblatt*“ ziarul ministrului de externe, zice: Prin scopul său eminamente pacinic, tratatul din Berlin ne-a dat mandatul de a restabili ordinea în Bosnia şi Herţegovina şi de a asigura pacea europeană. Pentru menţinerea ordinei în aceste ţări ameninţate, am luat această sarcină şi am dat acestor ţări pacea şi civilizaţia. Situaţiunea legală a Bosniei şi Herţegovinei în ceea-ce priveşte raporturile între Austro-Ungaria şi Turcia, a fost deja regulamentată prin convenţia dela 21 Aprilie 1879, de a cărei modificare este vorb eacum. Această convenţiune conţine două puncte: *unul* care vorbeşte de executarea dreptului de *suveranitate* de fapt de către Austro-Ungaria şi al doilea *privitor* la garnizoanele sandjacului Novi-Bazar. Aceste ultime dispoziţiuni au fost luate atunci avându-se în vedere starea de slăbiciune a Turciei, Austro-Ungaria retrăgând trupele sale din sandjeac, recunoaşte de fapt că Turcia de atunci şi până acum s'a consolidat şi mai ales în momentul actual, prin noua reglementare a situaţiei sale. Cu modul acesta dăm o dovadă neîndoioasă a desinteresărei teritoriale a politicei noastre orientale şi a dorinţei noastră de a da Turciei o dovadă vădită a sentimentului nostru prietinesc şi a întregei noastre încrederi în noul regim.

Viena, 8 Oct. Evacuarea sandjacului Novibazar a început. Ea va fi terminată mâne. Graba aceasta e determinată de temerea ca Turcia să nu aducă chestiunea pe tapet.

Viena, 8 Oct. Ziarul „Zeit“ află că comitetul central al agrarienilor a trimis conziliului de miniştri o protestare în contra oricăror concesiuni făcute României cu privire la importul de carne şi vite.

Belgrad. 8 Oct. Agitaţiunea în Serbia este extraordinară. Marele meeting de protestare în contra Austro-Ungariei a pus în mişcare pe toţi Sârbii. E vorba de nimic mai mult ori mai puţin decât ca Serbia să declare războï Austro-Ungariei. O ştire mai nouă spune, că s'a instituit o comisiune care face apel la întrarea sub steag a tuturor Sêrbilor. E vorbă să se retragă ministeriul şi să vină un cabinet, care să lucre în senzul curentului războinic contra Austro-Ungariei. Cine poate fi la spatele Sêrbilor nu să ştie.

Exposiţia de copii din Poiana.

Cum şi ce foloase putem aduce poporului nostru prin exposiţiile de copii?

Când s'a ventilat ideea de a se aranja exposiţii de copii, noi medicii am fost primii, cari ne-am bucurat de acest fericit plan.

Iată, cugetam noi, un mijloc cum vom putea de aici încolo lupta şi noi contra marei mortalităţi a copiilor şi îndeosebi a copiilor sugători. Adevărat, că sfaturi putem da noi medicii atunci când vin femeile cu copiii lor bolnavi la consultare, dar ştiam că prin aceea nu putem folosi mult, pentrucă sau vin, precum se întâmplă adeseori, cu copii bolnavi prea târziu, când nu li-se mai poate ajuta, sau apoi multe şi uită până acasă ceea ce le spune medicul.

Deci scopul exposiţiilor de copii nu e — precum am avut onoarea a o aminti şi altădată, — numai acela de a premia copiii cei mai frumoşi şi sănătoşi, ca prin aceasta să dăm îndemn şi celorlalte mame să îngrijască şi ele mai bine de copiii lor, ci scopul e cu mult mai sublim, adecă: prin aceea, că ţinând prelegeri poporale din domeniul higienei copiilor, dăm sfaturile necesare cum au mamele române să îngrijască de copilaşi încă până când sunt sănătoşi, deci în mod prophilactic incunjurător de boale. Numai aşa vom putea lupta cu succes contra marei mortalităţi la copii, care precum am amintit altădată, la noi în Ungaria e cea mai mare şi îndeosebi la noi Românii. Noi medicii cunoaştem causele şi ne vom presenta la exposiţiile de copii în număr cât de mare, ca să ne spunem părerile noastre, dând sfaturile necesare mamelor române, cari de sigur nu vor întârzia a duce la îndeplinire ceeace le sfătuim.

De sine înţeles, o exposiţiune de copii la an, aranjată de reuniunea română agronomică comitatensă nu e de ajuns pentru a duce scopurile noastre la îndeplinire şi lucru bun s'ar săvârşi, dacă şi despărţămintele »Asociaţiunii«, precum şi în unele locuri reuniunile de femei ar aaranja astfel de exposiţii, împreunate cu prelegeri poporale şi demonstraţiuni.

Vom căuta căi şi mijloace, ca şi după ţinerea exposiţiei de copii să rămână urme în acea comună despre aceea ce voim. Aşa de ex. aflu de lipsă, ca să distribuim şi mai departe cărticele cu cuprins higienic, cum s'a făcut aceasta şi la exposiţiile din Apoldul-românesc şi Ilimbav, vom distribui sfaturi tipărite pentru mamele române despre lăptarea, nutrirea şi îngrijirea copiilor, ca să ştie cum să-i poată ţinea sănătoşi. Vom distribui şi table cu ilustraţiuni folositoare, cari se arete semnele morburilor infective sau molipsitoare, ca de ex. scarlatina, pojarul, difteria, bubatul, şi dându-le îndrumări scurte cum au a se feri de aceste boale, cari mare nenorocire aduc la noi Românii şi aşa văzând cu ochiul, mai bine vor ţinea minte decât cele spuse sau cele auzite.

In conferenţa mea »Lupta contra tuberculosei«, ţinută astă iarnă în Sibiiu, mi-am exprimat părerea ce mare folos ar aduce »Asociaţiunea« poporului nostru, dacă ar înfiinţa musee higienice, unde să fie expuse astfel de tablouri, mustre (modele) de îmbrăcăminte şi încălţăminte higienice, mustre de bănci de şcoală şi alte lucruri folositoare din domeniul higienei. Astfel fiecare din ceice se interesează, petrecând barem numai o jumătate de oră în un astfel de museu, ar putea să ducă bune foloase cu sine acasă, pentruca cetind ceva din domeniul higienei, să-şi poată întipări mai bine în memorie, fiindcă cele cetitite le-a şi văzut. E de regretat că peste astfel de lucruri se trece cu vederea, cu toatecă bune foloase ar aduce în oraşele cu împrejurime românească.

Vom căuta deci, ca de aci încolo cel puţin în acele comune, în cari se ţin exposiţii de copii, să distribuim astfel de tablouri.

Numai mijloacele acestea însă nu vor fi îndeajuns ca să putem folosi poporului nostru, ci mai propun şi următoarele: Să pregătim terenul deja de mai înainte, ca în comuna, în care ţinem exposiţia de copii să punem base unui fond, din care să se dee ajutoare la copii săraci, ajutoare pentru copii bolnavi, ajutoare la mame sărace până când zac în patul de naştere, ca să nu fie silite a se ridica din pat înainte de vreme, ajutoare parte în bani, parte în nutrimente şi îndeosebi lapte pentru copii, care în multe case ţărăneşti lipseşte cu desăvârşire. Pentru ajungerea acestui scop vom face economii la împărţirea premiilor, vom premia numai acei copii, cari într'adevăr merită premiu, iar ce alalţi bani îi vom adauge la fondul amintit, care să fie pregătit prin fruntaşi-

comunei încă de cu vreme. Să nu ne tot plângem de sărăcie. Să învăţăm a cruţa. Vom contribui la acest fond cu o taxă mică fiecare tată de familie, băncile Raiffeiseniene din prisosul lor, alodiul, se va pune câte o mică taxă la fiecare botez, cununie, îngropăciune. In schimb să se reducă multa beutură la nunţi, botezuri şi mai cu seamă la pomeni şi o parte din banii meniţi pentru beutură la astfel de ocasiuni să se adauge la fond.

Nu voi uita niciodată cele auzite dela un om vrednic de toată încrederea, care mi-a spus, că la o pomană atâta s'a beut de chiar şi fata moartei a început a juca şi chiui, strigând: »Cei vii cu cei vii, cei morţi cu cei morţi!!«

Un preot săsesc mi-a povestit, că în comuna lui — deşi foarte mică — se dă pe tutun peste 1000 fl. la an. Deci moraliceşte vom constrânge pe fumătorii români, ca să contribuie la fondul amintit, care cu puţină bunăvoinţă se va putea înfiinţa şi administra.

Până când se va deprinde poporul a cruţa din datele fără rost, vom căuta a-i procura şi mijloace de câştig. Prin înfiinţarea de lăptării vom da ocasiune, ca economii, cari au prea mult lapte, să l predee lăptăriilor. De oarece însă economii de vite din comune îndepărtate de oraşe nu vor putea validita laptele dela vitele lor, nu ar strica să se ocupe comitetul central al reuniunii rom. agronomice cu ideea de a înfiinţa un grajd mare în Sibiiu, unde să fie aduse vacile cu lapte şi acolo apoi să se pregătească laptele după cele mai moderne recerinţe higienice, şi să se amestece după prescrise medicale îndeosebi pentru a fi folosit ca lapte pentru copii din oraş, cari mulţi se bolnăvesc numai din causă că nu se afla lapte, bun, pregătit dupăcum se recere pentru copii.

Un isvor de câştig mare pentru ţăranul român şi o binefacere mare pentru copiii bolnavi micuţi dela oraş.

La exposiţiile de copii nu va strica dacă se vor presenta doamnele române din oraşele învecinate şi vor distribui mici cadouri pentru copii, d. e. vre o garnitură de hăinuţe şi alte obiecte, cari să se dee femeilor sărace cu copilaşi mici. Văzând poporul cu câtă dragoste şi bunăvoinţă ne îngrijim noi de ei, va asculta cu mai mare râvnă sfaturile noastre şi va duce la îndeplinire cele auzite, parte prin prelegeri, parte prin consulaţiunile, ce le vom da ca astfel de ocasiuni la multele întrebări ce le vor face. Pentru aceea e de recomandat, că unde se poate, să luăm parte cât de mulţi medici şi să stabilim pentru scurt timp şi un fel de oră de consultaţiune din domeniul higienei copiilor. Aşa vom putea aduce mare folos luptând cu succes contra neştiinţei şi relelor obiceiuri înrădăcinate la mamele române în nutrirea copiilor.

Că suntem pe căi bune, fie-mi permis a dovedi cu reproducerea unui referat cetit mai zilele trecute în una din cele mai răspândite foi medicale germane:

Iată ce scrie »Münchener Medizinische Wochenschrift« despre un articol apărut în un număr recent al revistei medicale »Spitalul« din Bucureşti, unde e vorba despre lupta contra mortalităţii la copiii din România.

»Der Kampf der Kindersterblichkeit muss nicht nur gegen die verheerenden Krankheiten sondern auch gegen Unwissenheit und Vorurteile der Bevölkerung, nametlich derjenigen auf dem flachen Lande geführt werden. Hierzu eignen sich in erster Linie Wettbewerbe, welche mit Geldpraemien ausgestattet die Eltern anspornen, gesunde und kräftige Kinder zu haben. Die Preisverteilungen können zu populär hyginischen Vorträgen benützt werden. Ausserdem durch Tafeln, welche in jedem Wohnhause an der Wand befestigt werden sollen, den Bewohnern Aufklärung über elementare Principien der Kinderaufziehung und der Behandlung der häufigsten, nametlich der Magendarmerkrankungen gegeben werden«. Precum vedem din cele citate, onoratul comitet central al reuniunei rom. agronomice din comitatul Sibiiului a avut o salutară idee şi a fost conştiu ce mare folos se poate aduce prin aranjarea exposiţiilor de copii. Merită tot sprijinul şi îndeosebi al nostru al medicilor români.

Inainte numai, căci pe cale bună mergem şi doresc şi exposiţiei din Poiana cel mai bun şi strălucit succes.

Tălmaci, 24 Septemvrie 1908.

Dr. Ilie Iancu.
medic. cerc.

Exposiţie de poame în Avrig.

Apelul comitetului central al »Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu«, trimis primăriei noastre comunale în causa aranjării exposiţiei de poame, struguri şi derivatele lor în Avrig, a fost întâmpinat cu multă bucurie de obştea noastră dornică de înaintare.

In conferenţa fruntaşilor comunei, convocată de vrednicul nostru notar dl Irimie Răduţ, luându-se cu plăcere la cunoştinţă apelul Reuniunii, s'a hotărât cu multă însufleţire, ca exposiţia să se ţină în zilele din 18—20 eventual şi până în 22 Oct., dacă interesul bine priceput al exposiţiei o va cere. Ca exponenţi se vor admite toţi cultivătorii noştrii de poame şi aceasta cu scop de a se da poporaţiunei noastre din Avrig şi jur, care prea puţin se îndeletniceşte cu cultura poamelor, prilegiu potrivit de a cunoaşte diferitele soiuri de poame acomodate pentru clima şi solul nostru. Se vor admite pe lângă poame şi tot soiul de derivate cum sunt: must, vin, rachiu, oţet, uleiu, prune uscate, lictar, compot, dulceaţă etc. cum şi unelte, întocmiri, modele etc.

Pentruca exposiţia să nu lase nimic de dorit nici ca aranjament, apel s'a făcut la doamnele, d-şoarele şi la femeile fruntaşe şi cu deosebire la harnica noastră Reuniune de femei, care se distinsese în mod nu se poate mai laudabil şi la prima exposiţie industrială, aranjată tot de Reuniunea noastră agricolă la 1902 in Sibiiu. Ca publicul participant dornic de a vedea exposiţia şi locul de odihnă al marelui nostru dascăl George Lazar, să afle şi alte distracţii, în proiect sunt mai multe sărbări, ce se vor ţinea in cursul exposiţiei. Pentruca exposiţia foloase se aducă şi viitorilor cultivători de poame, braţelor muncitoare de mâno, apel se va face ca la exposiţie să participe corporativ şi copiii de şcoală din Avrig şi din împrejurime, în frunte cu învăţătorii şi cu părinţii copiilor. Cum speranţă avem, ca exposiţia bogată să fie în poame de soiuri alese şi trainice, nu ne îndoim că ea bun prilegiu va oferi şi pentru cumpărătorii de poame din Sibiiu şi din alte localităţi.

Cu punerea la cale a tot ce e de lipsă în direcţia bunei reuşite a exposiţiei, s'a încredinţat comitetul aranjator local constătător din domnii: G. Maxim. comerciant, Victor Preda, măsar, Mihail Mareş, Vasile Dancu, economi, George Postea vicenot. şi cassar de bancă, Ion Răduţ, pădurar, Ilie Aleman, învăţător, Nechita Spârlea, Ion Nicolae, învăţători, V. Spârlea, primar, Irimie Răduţ, not., Ioan Cândea, protopresbiter şi Vasile Maxim, paroch. Ca prezident al comitetului a fost proclamat notarul Ir. Răduţ.

De închiere poate nu va fi fără folos să amintim. că vredniciei harnicului nostru notar Răduţ îi revine meritul de a fi designat 4 jugăre pământ de lângă drumul ţări i, câştigat prin expropiere, pentru o şcoală de pomărit, ce să stea în legătură cu şcoala de repetiţie economică, iar pentru învăţătorul expert al acestei şcoale, comuna ofere locuinţa în natură şi în acelaşi timp a cerut dela stat o subvenţie de 300 cor. drept contribuire la salarul învăţătorului cu cunoştinţe temeinice pe terenul pomăritului.

Intre asemenea împrejurări cu bucurie privim spre ziua deschiderii exposiţiei de poame!

Cor.

Curs pentru cantori.

In conglăsuire cu decisiunile sinodului archidiecesan ţinut în Blaj la 1905 şi considerând lipsa cea mare de cantor-cvalificaţi la bisericele române, vrednicii curatori ai sf. biserici române gr. cat. din Cluj în şedinţa din 11 Sept. au decis cu unanimitate deschiderea unui curs pentru învăţarea tipicului şi cântărilor bisericelor noastre răsăritene, aici în Cluj.

Cursul se va începe în 1 Nov. a. c. şi va ţinea până în 1 Mai 1909 după următoarea modalitate;

1. La curs vor fi primiţi tineri absoluţi de şcoalele populare între 15—18 ani ai etăţii, cari au vers plăcut şi aplicare spre a fi cantori bis.

2. Zece din ei vor primi instruire, cvartir, vipt, încălzit şi luminat în casele cele vechi parochiale pentru 30 coroane la lună. Cei ce nu vor voi să aibă toată proviziuneă, ci vor locui în oraş, vor avea să plătească numai 5 coroane la lună pentru instruire, încălzit şi luminatul salei.

3. Cursul se va ţinea în toată ziua dela 6—8 oare sara, în edificiul şcoalei celei nouă. Ziua se va face pracsă în biserică înainte de ameazi, după ameazi la funcţiuni în oraş în ordine alfabetică câte cu 2 inşi:

La curs se vor propune:

a. *Tipicul bisericei răsăritului* prin Dr. Elie Dăian conducătoriul cursului după însemnările rămase de fericitul profesor din Blaj: Nicolau Ionaş:

b. *Cele opt glasuri cu troparele, antifoanele, catavasiile,* irmoasele, podobiile etc. prin vestitul cântăreţ Petru Broina, strănepotul lui Urs Broina. Afară de aceste vor putea învăţa:

Sculptura prescorniceriului în lemn şi peatră de alabastru, arătată de D-l curator L. Papp de Leményi:

In câteva oare li-se va propune: *Originea, forma şi pregătirea prescurilor în biserica română prin* Dl Ioan Nestor de Dezmer primcurator, după însemnările rămase dela părintele său, fostul preot în Desmer: şi în sfârşit: *Originea, instituirea, drepturile şi datorinţele* cantorilor în bis. română, prelegere din dreptul canonic de D-l curator Dr. Amos Francu.

Anunţările se pot face până în 25 Oct. 1908.

Dr. Ilie Dăian
preşedintele cursului.

Şcoalele poporale la Chinezi.

Ministrul de instrucţie publică al Chinei a pubicat un regulament pentru învăţământul primar din marea împărăţie.

El obligă pe capitalele mari ca şi pe capitalele mici şi pe districte de a avea un anumit număr de şcoale poporale.

Obligă pe ori ce părinte a-şi da la şcoală toţi copii, după-ce au trecut de vârsta de 7 ani (7—14).

Rescompensează pe ori ce funcţionar al statului sau persoană particulară, care ar sprijini înfiinţarea unei şcoale nouă — şi pedepseşte pe şefii districtelor sau oraşelor când, în ceea-ce îi priveşte, litera regulamentului n'a putut fi respectată.

De bună seamă acest ministru este un iubitor al ţării şi neamului său. care şi-a dat seamă ce bun pământ de împărţeală ar fi, pentru Europeni, China, dacă întunerecul ar mai apăsa pe umerii ei.

Şi lecţia au primit o Chinezii în 1901 când iezuita diplomaţie europeană, pentru nişte omoruri, a trimis o adevărată expediţie în Extremul-Orient. Unul vorbea în numele umanităţii, altul în numele creştinizmului vrea să răzbune ceva — şi tocmai atunci s'a aflat de iubirea specială ce o avea un suveran pentru un consul al său, ucis.

Toţi însă s'au ales cu vre-un port, cu vre o bucăţică de pământ, sferă de influenţă, sau avantagii de tot soiul.

E un exemplu tipic pentru umanitarismul Europei »civilizate« şi creştine din acest veac iuminat.

Şi Chinezii ţin seamă de el.

M.

Aşternutul vitelor.

In anii mai bogaţi în nutreţuri şi paie de tot felul, nu prea e vorbă de aşternutul vitelor, pentrucă atunci fiecare econom ştie, cât şi cum trebue să aştearnă sub vitele sale. Dacă de pildă are aşternut mai mult, atunci aşterne une-ori până sub foalele vitelor, iar dacă are aşternut mai puţin, atunci şi el aşterne mai puţin. Şi nu-i vorbă, că doar prin aşternutul prea mult ne-am păgubi. Nu. Doamne fereşte! Ba din contră am avea mai multă dobândă prin aceea, că am prăsi mai mult gunoiu, care după cum se ştie e de neapărată trebuinţă în pământurile mai sărace.

In anii mai săraci în nutreţuri şi paie, ca cum e şi acesta, când adecă un car mare şi bun de fân ajunge preţul unei vaci fătate, iar paiele pe jumătate atâta, va înţelege ori şi cine, că trebue să mai scriem câte ceva şi despre aşternutul vitelor, deoarece acela nu se mai poate face după recerinţele anilor bogaţi în nutreţuri şi paie, când adecă chiar şi ogrinjii rămaşi din fânul fruntărit de vite, ne mai servea la aşternut.

Aşternutul vitelor e de două feluri şi anume: schimbător şi statornic. Aşternut schimbător se chiamă acela, care se schimbă în toate zilele de sub vite, adecă se scoate cu balegile afară din grajd şi se aruncă pe grămada de gunoiu, iar aşternut statornic se chiamă acela, care se lasă mai multe zile sub vite, punându-se în fiecare zi câte un strat proaspăt de aşternut, pe cel înmuiat de balegile şi udul vitelor.

Aşternutul schimbător se foloseşte mai cu samă în grajdurile podite, în cari adecă se aşterne numai pe sub picioarele dindărăt ale vitelor, iar cel statornic se foloseşte mai cu seamă în grajdurile nepodite, în cari adecă trebue să se aştearnă pe sub vita întreagă. De aci se poate vedea, că chiar şi din punct de vedere al aşternutului, grajdurile podite sunt mai bune, ca cele nepodite. Nu-i vorbă, că şi de pe aşternutul statornic se pot ridica în toată ziua balegile vitelor, numai cât atunci nu prea putem prăsi gunoiu mult.

Unii economi lasă aşternutul statornic timp uitat în grajd, ca să capete must şi să se mai coacă, cum zic ei. Dar lăsatul aşternutului şi al gunoiului prea mult sub vite nu se recomandă. De o parte pentrucă pe timpul gerurilor mai mari vitele pot să contragă din mustul gunoiului un fel de răceală în picioare, de altă parte pentrucă în grajdurile mai scunde, aburează din gunoiu gazul (spirtul) acestuia pe care răsuflându-l vitele uşor se pot bolnăvi.

Cel mai bun aşternut sub vite, sunt paiele de grâu şi săcară, fiindcă acestea au goluri mai mari, în cari adecă pot aduna mai mult din udul şi balegile acelora. După acestea urmează paiele celorlalte spicoase. In anii mai săraci în aşternut, se mai pot folosi şi rogozul, trestia, papura, pleava de grâu, frunzele pomilor din grădină şi ale arborilor din păduri ş. a.

Sub vitele mai mărunte cum sunt: oile, caprele şi porcii, aşternutul se poate lăsa şi timp mai îndelungat, deoarece nu se udă aşa curând, ca sub vitele cele mari. Se recere numai, ca când aruncăm gunoiul acestora pe grămada de gunoiu, să-l îndesăm bine şi dacă cumva nu e umed destul, să mai aruncăm must de gunoiu sau apă şi zăpadă, ca să nu se mucezească în grămada de gunoiu, căci atunci mai mult strică, decât foloseşte pământurilor gunoite.

Când avem mai multe feluri de vite, atunci aşternutul sau gunoiul scos de sub ele, nu-l punem în grămadă deosebit, ci-l aşezăm de aşa ca să se vină câte o pătură de gunoiu de cal, alta dela vitele cornute, apoi dela porci, oi, galiţe ş. a. ca adecă să se poată fierbe mai bine.

S'a constatat anume, că gunoiul provenit dela cai şi oi e mai tare şi totodată şi mai cald, de aceea să şi foloseşte acela mai cu seamă în pământurile mai reci, pe când cel provenit dela vitele cornute şi porci e mai rece, de aceea se şi foloseşte în pământurile mai calde. Prin urmare, dacă voim să prăsim un gunoiu mai potrivit, de mijloc cum s'ar mai zice, atunci trebue să-l amestecăm în modul arătat.

Se zice, şi cu drept cuvânt, că »ochiul stăpânului îngraşă vitele«. Şi dacă vitele sunt grase, atunci şi gunoiul este mai gras şi mai bun, deoarece e constatat deja, că dela vitele grase se face un gunoiu mai bun, ca dela cele slabe. Noi însă mergem mai departe şi zicem: că ochiul stăpânului îngrijeşte şi de aşternutul vitelor. Pentrucă dacă-l va încredinţa acela tot numai servitorului şi poate la câte un copil nevârstnic, atunci nici odată nu vor avea vitele un aşternut cum se cade. Şi apoi nu trebue să uităm, că aşternutul e patul vitelor şi că la ele încă se potriveşte zicala, ca şi la oameni, că pe cum le aşternem, aşa şi dorm.

Ioan Georgescu.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor respons.: Victor Branisce

minunata d-tale cruce. De aceea te rog din nou să-mi trimiţi o astfel de cruce de oarece şi eu am astfel de dureri, cum a avut soţia mea şi sunt sigur, că şi mie îmi va ajuta. Cu stimă Alexandru *Holzscuh* Bars-Bukin.

Domnii abonaţi ai fóiei nóstre, carĭ nu şi-au reînoit încă abonamentul sunt rugaţi a-l reînoi cât mai curând ca sĕ nu li se întrerupă regulata espedare a diarului.

Administraţiunea
„Gazetei Transilvaniei".

Dela „Tipografia şi Librăria"
A. MUREŞIANU, Braşov
se pot procura următórele cărţi

(La cărţile aicĭ înşirate este a se mai adauga şe lângă portul postal arătat, încă 25 banĭ pentru recomandaţie.)

Scrieri literare pentru popor.

„Din lumea basmelor" de *I. T. Mera* cu 87 ilustraţiuni originale for mat octav mare pe 284 pagine. Preţul cor. 3·50 plus 20 bani porto.

N. Iorga *„Lupta pentru limba românéscă"*, care conţine acte şi lămuriri privitóre la fapte din Martie 1906 sĕvîrşite în Bucurescĭ. Preţul 1 cor. pl. 10 b. porto.

„Scrisori şi inscripţii Ardelene şi maramureşene" de *N Iorga*, profe or univer-itar. Format cuart mare hârtie fină pe 533 pagini. Preţul cor. 3.50 bani plus 30 bani porto.

De renumitul pevestitor *Sadoveanu*. **„Mormântul unui copil"**. Conţine următoarele povestiri: Mormântul unui copil. Păcat boeresc, Tu nai iubit; In noaptea anului nou, O povestire de sărbători. Străjerul, Cel intâi, Plopul, Pustiul. Format octav pe 233 pagini. Preţul 2 cor. plus 10 bani porto.

I. C. Panţu: „In plasă". „In Baltă" „Cale grea". „La Códe". „La cârciuma lui Tiriplic." *Schiţe din viéţa dela ţéră*. O broşură de 112 pag. cu preţul 40 banĭ (+ 5 banĭ porto.)

I. C. Panţu: *„La ţérg"*, povestire din viéţa unui cioban. O broşură din 32 pag. cu preţul 16 banĭ + 3 banĭ porto.

„Foiletoane" de *Stelian Russu* cu cuprinsul următor: „O bucurie de Paşti", „La mănăstirea Sinaia", „Cad Frunzele", „Căpitanul Ioan", „La Hunedoara", „O povestire", „Lângă Someş", La Castelul lui Ioan Huniade Corvin". Format Octav mare pe 75 pagine preţul 1. cor. plus 10 bani porto.

Sofia Nădejde **„Robia banului"** roman 361 pagine, preţul 2 cor. plus 30 banĭ porto.

„Valurĭ alinate", traduse de Coşbuc, după Carmen Sylva. Cor. 1·50 plus 20 b. porto.

A. O. Maior *„Biblioteca copiilor"* Vol. I. a apărut în editura „Luceafărului" cu o poveste inedită scrisă anume pentru acestvolum de *Carmen Sylva* cu numĕróse ilustraţiuni, costă 1 cor. 60 banĭ plus 10 bani porto.

Câte-va cuvinte asupra boalelor secrete.

E trist, — dar în realitate adevărată că în vremea de azi e bătătoare la ochi mulţimea acelor oameni, a căror sânge şi sucuri trupeşti sunt atrofiate şi cari în urma uşurinţei din tinereţe şi prin deprinderi rele şi-au sdruncinat sistemul nervos şi puterea spirituală. **E timpul suprem ca acestei stări îngrozitoare să se pună capăt.** Trebue să fie cine-va care să dea tinerimei desluşiri binevoitoare, sincere şi amănunţite în tot ce priveşte viaţa sexuală, trebue să fie cine-va căruia oamenii să-şi încredinţeze fără teamă, fără sfială şi cu încredere necazurile lor secrete. Dar nu e în deajuns însă a destăinui aceste necazuri ori şi cui, ci trebue să ne adresăm unui astfel de medic specialist, conştiinţios, care ştie să dea asupra vietei sfaturi bune sexuale şi ştie a ajuta şi morburilor ce deja eventual există, **atunci apoi va înceta existenţa boalelor secrete.**

De e chemare atât de măreaţă şi pentru acest scop e institutul renumit în toată ţara al **D-rului PALOCZ, medic de spital, specialist, (Budapesta, VII., Rákóczi-ut 10)**, unde pe lângă discreţia cea mai strictă primeşte ori-cine (atât bărbaţii cât şi femeile) desluşirĭ asupra vieţei sexuale, unde sângele şi sucurile trupeşti ale bolnavului se curăţă, nervii i-se întăresc, tot organismul i-se elibereză de materiile de bólă, chinurile sufleteşti i-se linişteşc.

Fără conturbarea ocupaţiunilor ḑilnice **dr. PALOCZ** vindecă deja de anĭ de ḑile repede şi radical **cu metodul său propriu de vindecare**, chiar şi cazurile cele mai neglese, ranele sifilitice, *boalele de ţeve băşică, nervi şi şira spinărei, începutul şi de confusie a minţei, urmările onanieirei ale sifilisului, erecţiunile de spaimă, slăbirea puterei bărbăteşti (impotenţa), vătămăturile, boalele de sânge, de piele şi toate boalele organelor sexuale femeeşti.* **Pentru femei e sală de aşteptare separată şi eşire separată.** In ceea-ce priveşte cura, depărtarea nu este piedecă, căci dacă cine-va, din ori-ce cauză, n'ar putea veni în persoană, atunci cu plăcere i-se va da răspuns amănunţit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se înlătura numai marca de răspuns). **Limba română se vorbeşte perfect.** După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorinţă se retrimit fie căruia. Institutul se îngrijeşte şi de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 óre a. m. până la 5 óre p. m., (Dumineca până la 12 óre a. m.)

Adresa: Dr. PALOCZ, medic de spital pescialist, Budapesta, VII., Rákóczi-ut 10.

Dr. Alfred Jekelius
medic primar,
locueşte dela Sân-Mihaiu a. c.
Strada Hirscher Nr. 2
Etajul I. (casele „Eremias").
Ordinează dela oara 1—3 p. m.
(347,2—3)

Cursul la bursa din Viena.
Din 7 Octomvrie n. 1908.

Renta ung. de aur 4%	109 90
Renta de coróne ung. 4%	91.80
Impr. căil. fer. ung. în aur $3^1/_2$%	81 50
Impr. căil. fer. ung. în argint 4%	92 20
Bonurĭ rurale croate-slavone	93 50
Impr. ung. cu premiĭ	185 50
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Seghedin	142 10
Renta de hârtie austr. $4^1/_{10}$	95 70
Renta de argint austr. $4^2/_{10}$	95 65
Renta de aur austr. 4%	114 95
Renta de coróne austr. 4%	95 96
Bonurĭ rurale ungare $3^1/_2$%	86.50
Losurĭ din 1860	151.85
Acţiĭ de-ale Băncei ung. de credit	1744 —
Acţiĭ de-ale Băncei austr. de credit	740 —
Acţiĭ de-ale Băncei austro-ung.	625 50
Napoleondorĭ	19.10
Mărcĭ imperiale germane	117 37
London vista	239 $35^1/_2$
Paris vista	95 $37^1/_2$
Note italiene	95 10

Cursul pieţei Braşov
Din 7 Octomvrie n. 1908.

	Cump.		Vĕnd.
Bancnote rom.	18.90		18.96
Argint român	18.70	„	18.88
Lire turcescĭ	21.40	„	21.60
Scris. fonc. Albine 5%	100.—	„	101.—
Ruble Rusescĭ	2 51	„	2.53
Napoleondori.	19.—	„	19.12
Galbeni	11.20	„	11.40
Mărcĭ germane	117.—	„	117.4

Făina lactată NESTLÉ
Este dovedită după o lungă experienţă cafoarte bună pentru copii sănătoşi **şi bolnavi cât şi pentru bolnavii de stomac. Impedică şi înlătură vărsăturile, diareea, catarul intestinelor — Broşura. »Ingrijirea Copiilor«** se poate avea gratuit de la **NESTLÉ**, Viena I. Biberstrasse 11.

In negoţul de bumbăcărie şi băcănie a subsemnatului se află cu 1 Novembre a c. un loc vacant ce

Calfă (comis).

Reflectanţii să-şi alăture pe lângă ofertele lor şi atestatul ulterior, unde a mai servit.

Se primeşte şi **un învăţăcel**, care a terminat cel puţin 3 clase gimnaziale sau reale. Să cere dela ambii cunoştinţa limbilor română, germană şi maghiară.

NICOLAE DUŞOIU,
Braşov.

La Domnul **George Enescu**, comersant Poiana-Mărului se capătă **VIN BUN** curat de Ardeal en gros cu **50 bani litru.** No.245,8—20

Tauri din Pinzgau.
Tauri de 1—$1^3/_4$ ani, soiu curat, (prima calitate), rassă Pinzgau pentru prăsilă, de provenienţă originală din Pinzgau, introduşi în catastru regnicolar, sunt oricând **de vânzare** la **Fabrica de zăhar din Bod** (lângă Brassó). (Staţiunea căilor fetate Botfalu m. á. v.)

Anunţ!

La soc. com. **„Consum"** în Blaş află aplicare imediat:

un comis harnic,

bine priceput în branşa de băcănie şi ferărie.

Tot aici se primeşte şi **un învăţăcel** din casă bună. (341,2—3.)

Publicaţiune de vânzare.

Comuna bisericească gr. or. română din Poiana-Mĕrului, tractul Bran, **va vinde în ziua de 30 Octomvrie st. n.** la orele 10 a. m. în cancelaria comunală prin licitaţiune publică **508 m³ stejar, 57 m³ fag şi 6 m³ mesteacăn.**

Preţul strigării e de **cor. 5890**, iar vadiu **cor. 590 —**.

Oferte închise şi instruite legal se primesc până la începerea licitaţiunei.

Condiţiunile mai detailate asupra vânzării şi a contractului se află la oficiul parohial gr. or. din loc şi la oficiul silvic din Bran, unde se pot vedea ori când.

Pentru comitetul parohial
Micu Moise,
preot.

(350., 1—1.)

Viţe nobilitate
liferează **cu garanţie, asortiment bogat de tot soiul,** firmă de mulţi ani recunoscută ca prima şi foarte solidă:

Prima Pepinerie cu viţe nobilitate
de pe Târnava.

Proprietar: **Fr. CASPARI,**
Mediaş Nr. 24 (Ardeal).
Cereţi Catalogul preţurilor!

Catalogul conţine scrisori de recunoştinţă din toate părţile ţerei. Proprietarii de vii, înainte de a comanda îşi pot câştiga siguranţa verbal sau prin scris la persoane cunoscute, despre soliditatea firmei de sus. [351,1—31]

De arândat.

Holdele înscrise în Cărţile funduare din Crizbav Nr. 17 sub Nr. top. 2741, şi din Cartea funduară Feldioara Nr. 12 sub Nr. top. 2048—2051, **situate la un loc** cu totul 28 holde catastrale de clasa primă, se dau cu arândă **dela 1 Oct anul 1908** pe timp mai îndelungat spre folosinţă.

Informaţii se pot lua dela Dna văd. **Iordan Muntean născ Maria Horst mann**, ca proprietară Braşov-Scheiu Strada Spitalului Nr. 11.

„ECONOMUL",
institut de credit şi economii, societate pe acţii în CLUJ.

Concurs.

La centrala noastră este de ocupat **un post de contabil** retribuit cu salar anual începător maximal de **Cor. 2000** — şi cuartir liber la institut sau echivalentul de Cor. 500·—, plus tantiemă.

Reflectanţii au să-şi înainteze până în 18 Octombre n. c. în persoană subscrisei direcţiuni petiţiile lor, — indicând minimul ofertelor lor referitoare la salar şi bani de cuartir, instruite cu documente, prin cari să-şi dovedească atât pregătirile teoretice de bancă, cât şi cele practice, precum şi cunoşterea limbilor uzitate.

Postul e de a se ocupa imediat după numire.

Cluj, la 5 Octomvrie n. 1908.

(348,3—3) **Directiunea.**

Avis!

Lucrători tâmplari (măsari) găsesc lucru îndelungat la fabrica de mobile **I. Schmidinger**, Bucureşti, **Intrarea Herestreu 3.** Salariu dela 6 cor. în sus pe zi.

(342,3—3.)

Nr. 7415—1908.

PUBLICAŢIUNE.

Din cauza pericolului amenintă tor al colerei proprietarii, administratorii de case şi locuitorii sunt provocaţi de urgenţă să ţină în cea mai mare curăţenie curţile, umblătorile, podurile, pivniţele, grajdurile, şopurile etc. şi să golească în fie. care săptămână gropile de gunoiu.

Hotelierii, cârciumarii şi proprietarii de cafenele au să desinfecteze pissoirile cu var stâns, **să ţină** în mare curăţenie pânzăturile de masă, tacâmurile şi albiturile de pat şi să spele cel puţin odată la săptămână podelele cu leşie ferbinte.

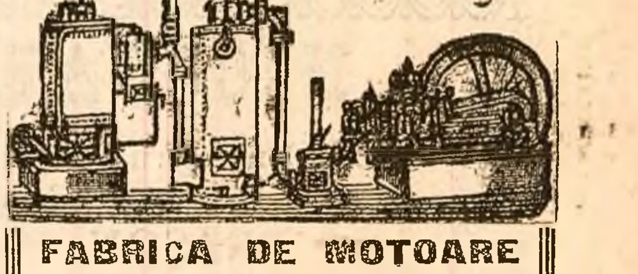
Organele poliţiene vor controla executarea dispoziţiunilor de mai sus şi vor pedepsi sever pe contravenienţi.

Varul stâns se pregăteşte în modul următor: 1 chilă de var nestins se înmoaie într'un litru de apă şi după ce s'a răcit se amestecă cu alte 3 litre de apă. Varul stâns are să fie în totdeauna proaspăt.

Brassó, în 29 Septemvrie 1908.

347,3—4. *Căpitănatul orăşenesc.*

Garanţie îndelungată!
Condiţii favorabile de plată!

FABRICA DE MOTOARE
A. G. DRESDNER
una din cele mai vechi şi mai mari
FABRICI de MOTORE
Liferează
MOTORE şi LOCOMOBILE
care funcţionează: perfect, durabil, precis şi sigur, puse în mişcare cu Gaz (Sauggas), Benzin, Uleiu brut Acetylen.

Representant General şi Deposit:
Gellért Ignác és T-sa,
Budapest Teréz-Körut 41.
Telephon Nr. 12—91.
(175,10—20.)

Schimbare de prăvălie.

POPP E.

Magazin de mărfuri de modă pentru dame cu începere dela **1 Septemvrie** se află în

327,3–6. **Strada Vămei Nr. 13.**

Institut indigen. Banca de asigurare

„TRANSILVANIA"

din Sibiiu

intemeiată la anul 1868

în Sibiiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condiţii:

contra perico ului de incendiu şi esplosiuue,

edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nntreţuri şi alte producte economice etc.

asupra vieţii omului

în toate combinaţiile, apitale pentru casul morţii şi cu termin fix, asigurări de copii, de studii de zestre, rente pe vieaţa întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală.

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: **95,816.412 cor.**

Capital asigurat asupra vieţii: **9,882.454 coroane.**

Dela intemeiare institutul a solvit:

pentru despăg. de incendii **4 484,278·83 c**, pt. capitale asig. pe vieaţă **4,028,113 12 c.**

Oferte şi nformaţiuni se pot primi dela: **Directiunea în Sibiiu, strada Cisnădiei nr. 5 etagiul I., curtea I**, şi prin agenturile principale **din Arad, Braşov, Bistr ţa, Cluj, şi Oradea-mare** precum şi de a subagenţii din tóte comunele mai mari.

să se adreseze cine doreşte a cumpăra

Pomi Roditori Altoiţi,

de calitatea I., arbori de promenadă, tufe de ornament, acăţi, gledicii, coniferi ş. a., precum şi

Viţă de vie altoită,

viţă de vie europeană şi americană cu şi fără rădăcini.

Cataloage trimit gratuit şi franco.

FISCHER Comp

Pomi

NICOLAE RONCEA,

primul măestru român de apaducte, canalisări, instalaţii de gaz şi telefoane,

BRAŞOV, Pe Tocile Nr. 16,

se recomandă On. public din Braşov pentru ori şi ce lucrare de **instalaţiuni, canalisări** şi **apaducte, closete, trenajaţii, pivniţe,** cu deosebire pentru lucrări de canalizare, closete (îmblători), conform planului de canalisare şi al statutului orăşănesc.

In curs de **14 ani** de când lucrez în Braşov **ori şi ce lucrare** mi s'a încredinţat am executat spre mulţumirea celor ce m'au onorat cu lucrări în branşa mea.

Atelier românesc de

spălătorie şi călcătorie

Unde? în Braşov Unde?

Târgul Cailor Nr. 9.

Subsorisa am onoarea a aduce la cunoştinţa On. public, că am deschis un atelier românesc de spălătorie şi călcătorie, în care se **spală şi calcă tot-felul de haine** pentru Dame şi Bărbaţi; **rufărie, gulere, manjete** şi altele, cu

Preţuri foarte moderate.

Rog deci pe On. public a mă sprijini cât mai mult, spre a se convinge de activitatea mea.

Cu toată stima

Elena Măzărescu,

Târgul cailor Nr. 9.

Primul atelier român de curelărie.

Cele mai bune hamuri

Primul atelier de curelar român

VASILIE MUSCALU

BRAŞOV, Strada nouă, Nr. 7.

Am onoare a recomanda On. Public din Braşov şi jur

Atelierul meu de curelărie

provăzut cu tot felul de **hamuri de lucs şi pentru lucru din piele de blanc,** precum şi tot felul de curele de încins, d. e. **şerpare de piele de tot felul: negre, galbine, de covor cu ţinte,** care este sub conducerea mea proprie.

Se primesc şi **reparaturi** de tot felul, d. e. cufere, genute de călătorie şi pungi.

Totodată mai fac cunoscut, că în depozitul meu să află gata: plosci de lemn în orice mărime, îmbrăcate **în curele fine.**

Cu stimă **Vasilie Muscalu.**

Comande se fac şi prin poştă.

PREŢURI MODERATE.

TIPOGRAFIA

A. Mureşianu

Braşov, Têrgul Inului Nr. 30.

Acest stabiliment este provědut cu cele mai bune mijlóce tehnice şi fiind bine asortat cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne este pus în posiţiune de a pute esecuta **ori-ce comandă** cu promptitudine şi acurateţă, precum:

IMPRIMATE ARTISTICE ÎN AUR, ARGINT ŞI COLORI.

CĂRŢI DE SCIINŢĂ LITERATURĂ ŞI DIDACTICE

STATUTE.

FOI PERIODICE.

BILETE DE VISITĂ DIFERITE FORMATE.

PROGRAME ELEGANTE.

BILETE DE LOGODNĂ ŞI DE NUNTĂ DUPĂ DORINŢĂ ŞI ÎN COLORI.

ANUNŢURI.

REGISTRE şi IMPRIMATE pentru tóte speciile de serviciurĭ.

BILANŢURĬ.

Compturi, Adrese, Circulare, Scrisori.

Couverte, în tólă mărimea.

TARIFE COMERCIALE, *INDUSTRIALE, de HOTELURI şi RESTAURANTE.*

PREŢURI-CURENTE ŞI DIVERSE

BILETE DE INMORMÊNTARI.

Comandele eventuale se primesc în **biuroul tipografiei, Braşov Têrgul Inului Nr. 30, în etagiul, îndĕrĕpt în curte. — Preţurile moderate.** — Comandele din afară rugăm a le adresa la

Tipografia A. MUREŞIANU, Braşov.